Syv legender

Gottfried Keller

Gottfried Keller

Syv legender

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Gottfried Keller: *Syv legender* er baseret på en original, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Gottfried Keller: *Syv legender* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

General Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We*

believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

BY NC SA

Forord

Ved læsningen af en del legender forekom det forfatteren af nærværende lille bog, at ikke blot den kirkelige fabelkunst gjorde sig gældende i den overleverede masse af disse sagn, men, når man så rigtig til, vel også sporene af en fordums mere profan fortællelyst eller novellistik var at spore.

Ligesom nu en maler ved synet af et flygtigt skybillede, en bjerglinje eller et raderet blad af en forglemt mester kan ægges til at udfylde en ramme, således sporede forfatteren lyst til at reproducere hine afbrudte svævende billeder, skønt de ganske vist derved undertiden er kommet til at vende deres åsyn mod en anden himmelegn end den, mod hvilken de skuer i den overleverede skikkelse.

Det uhyre rige stof tillod den aller bredeste behandling; men det vil være nødvendigt at holde til råde med denne uskyldige skæmt, for at den beskedne plads, som den gør fordring på, velvilligt kan blive den undt.

Eugenia

> *Ikke må mandfolketøj findes på en kvinde, og ikke må mandfolk iføre sig kvindedragt; thi en vederstyggelighed for Jehova din Gud er hver den, som gør dette.*
>
> *5. Mosebog 22. 5.*

Når kvinder sætter skønhedens, yndens og kvindelighedens ærgerrighed til side for at gøre sig gældende på anden måde, ender det ofte med, at de ifører sig mandsklæder og går omkring i dem.

Lysten til at spille mand lægger sig allerede for dagen i de første kristentiders fromme legendeverden, og mere end en af hine dages hellige dreves af længsel efter at befri sig for husets og samfundets nedarvede skik.

Et eksempel på dette var den smukke romerpige Eugenia; ganske vist med den ikke ualmindelige udgang, at hun til sidst, da hun var kommet i alskens forlegenhed ved sine mandstilbøjeligheder, for at redde sig måtte tage sin tilflugt til sit naturlige køns hjælpekilder.

Hun var datter af en anset romer, som levede med sin familie i Alexandria, hvor det vrimlede af alle slags filosoffer og lærde. Som følge deraf fik Eugenia en meget omhyggelig opdragelse og undervisning, der faldt i så god jord, at hun, så såre hun begyndte at skyde i vejret, besøgte alle filosoffers, skolasters og retorers skoler, ligesom en student, stadig ledsaget af to nydelige drenge i hendes alder som livvagt. Det var to af hendes

faders frigivnes sønner, som var blevet opdraget som selskab for hende og nu måtte tage del i alle hendes studier.

Imidlertid blev hun den smukkeste pige, man kunne se, og hendes ungdomskammerater, der mærkværdigt nok begge hed Hyacintus, voksede ligeledes op til to nette ynglingeblomster, og hvor den yndige rose Eugenia var at se, der så man altid de to hyacinter svaje ved hendes højre og venstre side, eller også gik de yndefuldt bag ved hende, mens deres herskerinde så diskuterede baglæns med dem.

Og ingensinde har en lille blåstrømpe haft to så velopdragne kammerater; thi de var aldrig af anden mening end Eugenia og var stadig en tomme bagud for hende i viden, så at hun altid fik ret og aldrig måtte befrygte at sige noget mindre kløgtigt end sine legekammerater.

Alle bogorme i Alexandria skrev elegier og epigrammer om denne museagtige fremtoning, og de gode hyacinter måtte omhyggeligt skrive disse vers på guldtavler og bære dem efter hende,

For hvert halvår blev hun mere skøn og lærd og hun spadserede allerede fornøjeligt om i den nyplatoniske læres hemmelighedsfulde vildsomme haver, da den unge prokonsul Aquilinus forelskede sig i hende og begærede hende til ægte hos hendes fader. Men denne havde en sådan respekt for sin datter, at han trods den romerske faderret ikke vovede at gøre hende det ringeste forslag, men henviste bejleren til hende selv, endskønt ingen svigersøn var ham mere velkommen end Aquilinus.

Men også Eugenia havde for mangen god dag siden hemmeligt kastet sit øje på ham, da han var den stateligste,

ridderligste og mest ansete herre i Alexandria og desuden gjaldt for en mand med ånd og hjerte.

Dog modtog hun den forelskede konsul med fuldkommen ro og værdighed, omgivet af pergamentsruller og med sine hyacinter bag sin stol. Den ene bar et azurblåt klædebon, den anden et rosenrødt og hun selv et blændende hvidt, og en fremmed ville have været i tvivl om, hvorvidt han så tre skønne, fine drenge eller tre friske, blomstrende jomfruer for sig.

Frem for dette tribunal trådte nu den mandige Aquilinus i en simpel, værdig toga og havde helst givet sin lidenskab ord på fortrolig, kærlig vis; men da han så, at Eugenia ikke sendte ynglingene bort, så satte han sig lige overfor hende på en stol og kundgjorde hende sin bejlen i få, faste ord, hvortil han måtte tvinge sig, da han ufravendt havde sine øjne rettet på hende og så hendes store yndighed.

Eugenia smilede umærkeligt og rødmede ikke engang; i så høj grad holdt hendes videnskabelighed og åndsdannelse alle det sædvanlige livs finere rørelser nede hos hende. Derfor påtog hun sig et alvorligt, dybsindigt udseende og svarede ham:

"Dit ønske om at tage mig til hustru, o Aquilinus, beærer mig i høj grad, men kan ikke forlede mig til at begå en uklog handling, og en sådan ville det være, om vi uden at prøve os selv, ville følge den første, rå drift. Den første betingelse, jeg måtte stille til den mand, der skulle blive min ægtefælle, er, at han forstår og ærer mit åndsliv og min stræben og tager del i det. Så være du mig da velkommen, hvis du ofte vil være om mig og om kap med disse mine ungdomskammerater vil øve dig i med mig at udforske de højeste ting. Så vil det ikke fejle, at vi lærer, om vi er bestemt for hinanden eller ikke, og vi vil efter

en tidlangs fælles åndelig virksomhed lære hinanden således at kende, som det sømmer sig gudskabte væsener, der ikke skal vandre om i mørke, men i lys."

Til denne højtravende begæring svarede Aquilinus ikke uden indre opbrusning, men dog med stolt ro: "Hvis jeg ikke kendte dig, Eugenia, så ville jeg ikke begære dig til hustru, og *mig* kender det store Rom lige så vel som denne provins. Hvis derfor din viden ikke allerede nu rækker til at erkende, hvad og hvorledes jeg er, så er jeg bange for, at den aldrig vil slå til. Jeg er heller ikke kommet for at gå i skole engang endnu, men for at hente mig en hustru; og hvad disse to børn angår, så ville det, hvis du tilstod mig din hånd, være mit første ønske, at du gav dem afsked for stedse og gav deres forældre dem tilbage, så at de kunne gå dem tilhånde og være dem til nytte. Nu beder jeg dig om at give mig besked, ikke som en lærd, men som en kvinde af kød og blod."

Nu var den smukke filosof dog blevet rød, og det som en purpurnellike, og hun svarede, mens hendes hjerte bankede: "Min besked er hurtigt givet, da jeg, o Aquilinus, kan forstå af dine ord, at du ikke elsker mig. Dette kunne være mig ligegyldigt, hvis det ikke var sårende for en ædel romers datter, at man løj for hende."

"Jeg lyver aldrig!" sagde Aquilinus koldt; "lev vel!" Eugenia vendte sig bort, uden at besvare hans hilsen, og Aquilinus skred langsomt ud af huset, hen til sin bolig. Hun ville tage fat på sine bøger, som om intet var passeret; men skriften blev uklar for hendes øjne, og hyacinterne måtte læse for hende, mens hun i heftig ærgrelse lod sine tanker svæve andetsteds om.

Thi mens hun indtil den dag havde betragtet konsulen som den eneste af alle hendes bejlere, som hun kunne ønske til ægtefælle – hvis hun i det hele taget ville, – så var han nu blevet en anstødssten for hende, som hun ikke kunne komme ud over.

Aquilinus besørgede på sin side roligt sine forretninger og sukkede hemmeligt over sin dårskab, der ikke tillod ham at glemme den pedantiske skønne.

Således gik næsten to år, i hvilke Eugenia blev om muligt endnu mærkværdigere og en i sandhed imponerende personlighed, mens hyacinterne allerede var to stærke bengler, hvis skæg begyndte at vokse. Endskønt man nu fra alle sider begyndte at gøre ophævelser over dette sælsomme forhold, og i stedet for de beundrende epigrammer nu satiriske forsøg i samme art begyndte at dukke op, kunne hun dog ikke beslutte sig til at afskedige sin livvagt; for Aquilinus, der havde villet forbyde hende at beholde den, levede jo endnu. Han gik roligt sin gang og lod til ikke at bekymre sig mere om hende; men han så heller ikke til nogen anden kvinde, og man hørte ikke mere om noget frieri, så at man endog bebrejdede ham, at han, en så høj embedsmand, forblev ugift.

Så meget mere tog den egensindige Eugenia sig i agt for ved at fjerne de to anstødvækkende ungersvende tilsyneladende at give ham et tegn på tilnærmelse. Desuden pirrede det hende til trods for den almindelige skik og offentlige mening kun at stå sig selv til regnskab og under omstændigheder, der ville være farlige og umulige for andre kvinder, at bevare bevidstheden om et rent levned.

Thi alle den slags underligheder lå dengang i luften.

Imidlertid følte Eugenia sig dog ikke rask og tilfreds; hendes skolede tjenere måtte gennemfilosofere himmel, jord og helvede for pludselig at blive afbrudt og timevis løbe om med hende i mark og skov, uden at hun værdigede dem et ord. En morgen fik hun lyst til at køre ud til en landejendom; hun kørte selv vognen og var i elskværdigt lune; for det var en klar forårsdag og luften var fyldt med balsamduft. Hyacinterne glædede sig over hendes munterhed, og de kørte da gennem en landlig forstad, hvor det var tilladt de kristne at holde gudstjeneste. De fejrede netop søndagen; ud fra et munkeklosters kirke tonede en from sang, Eugenia holdt hestene an for at lytte til og hørte ordene af salmen: "Som en hind smægter efter vandkilderne, således smægter min sjæl, o Gud, efter dig; min sjæl tørster efter den levende Gud!"

Ved klangen af disse ord, der blev sunget af fromme, ydmyge struber, opløstes endelig hendes kunstige væsen, hendes hjerte var ramt og syntes nu at forstå, hvad det ville, og langsomt, uden at tale, kørte hun videre til landejendommen. Der iførte hun sig hemmeligt mandsklæder, vinkede hyacinterne hen til sig og forlod huset med dem, uden at blive set af tyendet. Og hun vendte tilbage til klosteret, bankede på porten og fremstillede sig selv og sine ledsagere for abbeden som tre unge mænd, der begærede at optages som munke i klosteret for at tage afsked med verden og leve for det evige. Da hun havde nydt så god undervisning, forstod hun at svare så fortræffeligt på abbedens prøvende spørgsmål, at han optog alle tre, som han måtte anse for fine og fornemme folk, i klosteret og lod dem anlægge gejstlig dragt.

Eugenia var en skøn, næsten engleagtig munk og hed broder Eugenius, og hyacinterne så sig – enten de ville eller ej – ligeledes forvandlet til munke, da de slet ikke blev spurgt og i det hele taget havde vænnet sig til kun at leve efter deres kvindelige forbilledes vilje. imidlertid bekom munkelivet dem ikke ilde, da de tilbragte ulige roligere dage, ikke mere behøvede at studere og kunne hengive sig til fuldstændig passiv lydighed,

Broder Eugenius havde imidlertid ingen ro på sig, men blev en berømt munk, hvid som marmor i ansigtet, men med glødende øjne og en ærkeengels anstand. Han omvendte mange hedninge, plejede syge og fattige, fordybede sig i skriften, prækede med en gylden, klokkeren stemme og blev endog, da abbeden døde, valgt til hans efterfølger, så at nu den fine Eugenia var abbed over syvti gode munke, små og store.

På den tid, da hun så pludseligt var forsvundet og med sine ledsagere intetsteds mere at finde, havde hendes fader ladet et orakel spørge om, hvad der var blevet af hans datter, og dette forkyndte, at Eugenia var blevet bortført af guderne og hensat mellem stjernerne.

Thi præsterne benyttede denne begivenhed til overfor de kristne at kunne opvise et mirakel, mens disse allerede længst havde haren i deres køkken. Man betegnede allerede en stjerne på firmamentet med to små bisole som det ny stjernebillede, og alexandrinerne stod på gaderne og på deres huses tinder og skuede til vejrs, og mangen én, der tidligere havde set hende vandre om og huskede hendes skønhed, forelskede sig nu bagefter i hende og kiggede med fugtige øjne op mod stjernen, der svømmede roligt i det mørke blå.

Også Aquilinus så derop, men han rystede på hovedet og kunne ikke forstå den ting. Desto fastere troede derimod den forsvundnes fader på det og følte sig ikke lidet stolt over det, og han forstod ved præsternes hjælp at sætte igennem, at der blev oprejst en billedstøtte for Eugenia og vist hende guddommelige æresbevisninger. Aquilinus, der skulle give øvrighedens tilladelse til det, gjorde det på den betingelse, at billedet kom til at ligne den forsvundne; dette var let at iværksætte, da der fandtes en mængde buster og småbilleder af hende, og således blev da hendes marmorstatue opstillet i Minerva-templets forhal og kunne lade sig se af guder og mennesker, da den uanset den slående lighed, i hoved, holdning og drapering var et idealt kunstværk.

De syvti munke ærgrede sig, da denne nyhed blev drøftet i klosteret, højlig over den trumf, der var blevet spillet ud fra hedensk side: Oprettelsen af et nyt afgudsbillede og fræk tilbedelse af en dødelig kvinde. Men heftigst drog de dog til felts mod hin kvinde selv, kaldte hende en landløberske og bedragerisk gøglerske og gjorde under middagsmåltidet en ganske usædvanlig støj; hyacinterne, der var blevet to små godmodige præstemænd og gemte abbedens hemmelighed trofast i deres hjerte, så betydningsfuldt på hende; men hun gjorde tegn til dem om at tie og lod roligt al den skælden og smælden gå ud over sig som straf for sin hedenske og syndige ånd.

Men om natten, da midnat var omme, rejste Eugenia sig fra sit leje, tog en stærk hammer og gik sagte ud af klosteret for at opsøge og sønderslå billedstøtten. Med lethed fandt hun den marmorstrålende del af staden, hvor templet og de offentlige

bygninger lå, og hvor hun havde tilbragt sin ungdom. Ikke en sjæl rørte sig i denne stille stenverden; da den kvindelige munk steg op ad templets trin, hævede månen sig over stadens skygger og kastede sit dagklare lys ind mellem forhallens søjler. Da så Eugenia sin billedstøtte stå der, hvid som nyfalden sne i vidunderlig ynde og skønhed, med det fintfoldede klædebon kysk trukket sammen om skuldrene, skuende frem med begejstret blik og sødt smilende mund.

Nysgerrig nærmede den kristne pige sig med hammeren hævet i hånden; men en sød skælven gennemfo'r hendes hjerte, da hun så billedstøtten nærmere ved. Hammeren sank ned, og lydløst glædede hun sig ved skuet af sit eget tidligere væsen. En bitter vemodsfølelse betog hende, en følelse af, at hun var udstødt fra en skønnere verden og nu vandrede om i ørkenen som en glædeløs skygge; for om billedet end var hævet op til et ideal, så fremstillede det netop derved Eugenias oprindelige indre væsen, som kun var blevet skjult ved hendes skolefukseri; og det var med en ædlere følelse end forfængelighed, at hun nu i den magiske måneglans lærte sit bedre jeg at kende. Hun blev derved til mode, som havde hun spillet et galt kort ud, for at tale moderne, da der jo dengang sikkert ingen kort fandtes.

Pludseligt lød hurtige mandstrin; Eugenia skjulte sig uvilkårligt i skyggen af en søjle og så Aquilinus' høje skikkelse nærme sig. Hun så, hvorledes han stillede sig foran statuen, betragtede den længe og endelig lagde armen om dens hals for at trykke et sagte kys på dens marmorlæber. Så svøbte han sig i sin toga og gik langsomt sin vej, mens han mere end en gang så sig tilbage efter det strålende standbillede. Eugenia rystede så stærkt, at hun selv lagde mærke til det, vred og voldsomt tog

hun sig sammen og trådte atter hen foran billedstøtten med løftet hammer for at gøre en ende på dette syndige gøgleri; men i stedet for at sønderslå det skønne hoved, brast hun i tårer, trykkede ligeledes et kys på dets læber og ilede bort, da nattevagtens trin lod sig høre. Med bølgende barm sneg hun sig ind i sin celle og sov den nat ikke førend ved solopgang, og alt mens hun forsømte morgensangen, drømte hun i hurtigt vekslende følge om ting, der slet ikke havde med den at gøre.

Munkene anså abbedens søvn for en følge af gejstlig nattevågen, men til sidst var de nødt til at afbryde Eugenias slummer, da der var noget særligt at gøre for hende.

En fornem enke, der foregav at ligge syg og have kristelig hjælp behov, havde sendt bud efter hende med bøn om trøst og råd af abbed Eugenius, hvis person og virksomhed hun allerede længe havde næret ærefrygt for. Munkene ville derfor ikke lade denne erobring glippe, der ville hjælpe deres kirke til anseelse, og de vækkede Eugenia. Halvt fortumlet og med fint rødmende kinder, – hvad man længe ikke havde set hos hende – begav hun sig på vej, mens hendes tanker mere dvælede ved hendes morgensøvns drømme og nattens tempelsøjler, end ved det, hun nu havde for. Hun trådte ind i den hedenske kvindes hus, blev ført ind i hendes gemak og ladt ene med hende. En skøn kvinde på knapt tredive år lå udstrakt på en løjbænk, men ingenlunde som en syg og sønderknust, men glødende af stolthed og livslyst. Næppe var hun i stand til at anstille sig nogenlunde rolig og beskeden så længe, til den formentlige munk på hendes anmodning havde taget plads tæt ved siden af hende; så greb hun begge hans hvide hænder, trykkede sin pande imod dem og dækkede dem med kys. Eugenia, der var

optaget af sine andre tanker og ikke havde lagt mærke til kvindens vanhellige udseende, men antog hendes fremfærd for ydmyghed og gejstlig hengivelse, lod hende blive ved, og opmuntret derved slyngede kvinden nu sine arme om Eugenias hals, i den tro, at hun omfavnede den skønneste unge munk. Kort sagt, førend Eugenia anede det, var hun omslynget af den lidenskabelige kvinde og følte sin mund blive dækket med en regn af brændende kys. Ganske fortumlet vågnede hun endelig af sin adspredthed; men det varede dog nogle minutter, førend hun kunne frigøre sig for den vilde omfavnelse og rejse sig op.

Men straks begyndte den hedenske satans tunge at bevæge sig; i en strøm af ord åbenbarede den djævelske kvinde den forfærdede abbed sin kærlighed og længsel og søgte på alle måder at bevise ham, at det var hans skønheds og ungdoms pligt at stille denne længsel, og at han slet intet andet hverv havde. Desuden lod hun det ikke mangle på ny angreb og ømme fristelser, så at Eugenia næppe kunne værge sig, men endelig harmfuld tog sig sammen og med lynende øjne læste utysket så grundigt teksten og svarede hende med så mange forbandelser, som kun en munk har dem til sin rådighed, at hun indså, at hendes onde forehavende var glippet og derfor med et slag forvandledes og slog ind på den udvej, som allerede Potifars hustru var slået ind på, og som siden er blevet benyttet hundrede og tusinde gange. Som en tiger sprang hun løs på Eugenia og omsluttede hende endnu engang med jernarme, rev hende ned til sig på sengen og udstødte et sådant skrig, at hendes piger kom styrtende fra alle sider.

"Hjælp mig, hjælp mig!" skreg hun, "denne mand vil øve vold imod mig!" og med det samme gav hun slip på Eugenia, der

åndeløs, forvirret og forskrækket rejste sig op.

De tililende kvinder skreg straks endnu højere end deres frue, løb frem og tilbage og kaldte også mandlige ånder til. Eugenia kunne ikke fremføre et ord af skræk, men flygtede fuld af skam og afsky ud af huset, forfulgt af den vilde hobs støj og forbandelser.

Nu tøvede den djævelske enke ikke med sporenstregs og med et anseligt følge at løbe til konsul Aquilinus og hos ham anklage munken for den værste skændselsdåd, idet hun fortalte, hvorledes han på hykkelsk vis var kommet i hendes hus for først at påtrænge sig hende med omvendelsesforsøg, og da de var glippet, med vold havde villet berøve hende hendes ære. Da hele hendes følge bevidnede hendes udsagn, lod den opbragte Aquilinus øjeblikkelig klosteret besætte med krigsfolk og abbeden og munkene føre for sig for at holde dom over dem.

"Bærer I jer således ad, I nederdrægtige hyklere!" tiltalte han dem i en streng tone, "er I allerede så overmodige, at I, skønt I knapt er tålte, skænder vore kvinders ære og lusker om som grådige ulve? Har jeres mester, som jeg agter højere end jer, I løgnere, lært eller påbudt jer sligt? Ingenlunde. I er en bande elendige til hobe, som offentligt giver jer et helligt navn for i stilhed at trælle for jeres fordærvelige lyster. Forsvar jer imod anklagen, hvis I kan."

Den skændige enke gentog nu, afbrudt af hykkelske tårer og suk, sin løgnagtige fortælling. Da hun var færdig og igen kysk indhyllede sig i sit slør, så munkene forfærdede på hinanden og på deres abbed, om hvis dyd de ikke tvivlede, og de opløftede i fællig deres stemmer for at værge sig mod den falske anklage.

Men ikke alene løgnerskens talrige tyende, men også flere naboer og forbigående, der havde set abbeden flygte skamfuld og forvirret ud af huset og uden videre anså ham for skyldig, bevidnede nu den ene efter den anden og tilmed med høj røst, at udåden var begået, så at de stakkels munke blev ti gange overstemte og overskrålede.

De så derfor fuld af tvivl på deres abbed, og hans ungdommelighed forekom på engang gråskæggene mistænkelig. De råbte, at hvis han var skyldig, ville Guds straf ikke udeblive, ligesom de allerede nu gav ham til pris for den verdslige dommer.

Alles blikke var rettet mod Eugenia, som stod forladt midt i forsamlingen. Hun havde ligget og grædt i sin celle, da hun blev grebet sammen med munkene, og stod hele tiden med sænket blik og munkehætten trukket langt frem over hovedet og befandt sig nu i den allerværste stilling; for hvis hun bevarede hemmeligheden om sin herkomst og sit køn, lå hun under for det falske vidnesbyrd, og åbenbarede hun den, vilde harmen imod klostret rase heftigere end før, og hun ville vie det til undergang, efterdi et kloster, der havde en smuk ung kvinde til abbed, måtte være forberedt på den ondskabsfulde hedningeverdens usaligste mistanke og spot. Denne frygt og uvished ville hun ikke have følt, ifald hun efter munkebegreber endnu havde haft sit hjerte rent, men allerede siden sidste nat var der opstået tvedragt i hendes sind og selve det ulykkelige møde med den slette kvinde havde end mere forvirret hende, så at hun nu ikke havde mod til at optræde bestemt og fremkalde et under.

Dog, da Aquilinus opfordrede hende til at tale, huskede hun på hans tilbøjelighed for hende, og mens hun fattede tillid til ham, fandt hun på en udvej. I en sagte og beskeden tone sagde hun, at hun ikke var skyldig og ville sige konsulen det, ifald hun måtte få lov at tale ene med ham. Hendes stemmes klang rørte Aquilinus, uden at han vidste hvorfor, og han tillod hende at tale med ham under fire øjne. Han lod hende derfor føre ind i sit hus' indre og lukkede sig inde med hende i et værelse. Da slog Eugenia øjnene op, slog hætten tilbage og sagde: "Jeg er Eugenia, som du engang begærede til hustru."

Han kendte hende straks og var overbevist om, at det var hende; men samtidig kom der en stor fortrædelighed og brændende skinsyge op hos ham, fordi den så pludseligt genfundne kom til syne som en kvinde, der hele den lange tid hemmeligt havde levet mellem syvti munke. Han holdt derfor med vold igen på sig selv, og alt mens hans blikke prøvende strejfede hende, lod han, som han ikke i ringeste måde troede hendes ord og sagde: "Du ligner i sandhed hin tåbelige jomfru ikke så lidt; det bryder jeg mig imidlertid ikke om, men er ydermere begærlig efter at få at vide, hvad der er foregået mellem dig og enken."

Eugenia fortalte sky og ængstelig, hvad der var gået for sig, og Aquilinus erkendte af hele hendes måde at fortælle på anklagens falskhed og ondskab, men svarede dog med tilsyneladende koldblodighed: "Og på hvad måde, er det, hvis du er Eugenia, gået til, at du er blevet munk, i hvad hensigt, og hvordan var det muligt?"

Ved disse ord rødmede hun og så forlegen mod jorden, dog syntes det hende ingenlunde ubehageligt at være her og endelig

engang igen at tale med en gammel bekendt om sig selv og sit liv; så tøvede hun da ikke heller og berettede i ligefremme ord alt, hvad der siden hendes forsvinden var foregået med hende, kun omtalte hun mærkværdigvis ikke de to hyacinter med en stavelse.

Fortællingen mishagede ham ikke, og det blev ham overhovedet for hvert minut sværere at skjule sit velbehag overfor den skønne genfundne; men alligevel betvang han sig og besluttede, af hendes fortsatte opførsel endelig at erfare, om han havde den tidligere Eugenia i tugt og rene sæder for sig.

Han sagde derfor: "Alt dette er en godt fortalt historie, dog tror jeg ikke, at den pige, du nu foregiver at være, trods sine besynderligheder, i stand til slige påfaldende eventyr; i hvert fald ville den sande Eugenia sikkert have foretrukket at blive nonne. Thi hvad i alverden kan en munkekutte og et liv mellem syvti munke gavne selv den lærdeste og frommeste kvinde? Derfor holder jeg dig nu som før for en glat skægløs bedrager, som jeg aldeles ikke tror på. Desuden er hin Eugenia blevet erklæret for guddommelig og bor mellem stjernerne; hendes billedstøtte står nu indviet i templet, og det kan gå dig slemt nok, ifald du fremturer i dit forargelige udsagn."

"Denne billedstøtte kyssede en vis mand sidste nat," svarede Eugenia med sagte stemme, og betragtede med sælsomme blikke den slagne Aquilinus, der stirrede på hende, som troede han hende begavet med en højere viden. "Hvor kan den samme mand pine originalen?"

Men han bekæmpede sin forvirring og syntes at overhøre disse ord, mens han fortsatte, koldt og strengt: "Til de stakkels kristenmunkes ære, der forekommer mig uskyldige, kan og vil

jeg ikke tro, at du er en kvinde! Hold dig derfor beredt til at modtage din dom; for dine meddelelser har ikke tilfredsstillet mig."

Da udbrød Eugenia: "Så hjælpe mig Gud!" og rev sin munkeklædning itu, mens hun bleg som en hvid rose sank sammen af skam og fortvivlelse. Men Aquilinus opfangede hende i sine arme, trykkede hende til sit hjerte og indhyllede hende i sin kappe, og hans tårer faldt på hendes skønne hoved; for han så vel, at hun var en ærbar kvinde. Han bar hende ind i det nærmeste værelse, hvor en rigt udstyret gæsteseng stod opredt, lagde hende på den og dækkede hende til med purpurtæpper til op under hagen. Så kyssede han hende på munden, vel tre eller fire gange, gik ud og låsede døren godt. Derpå tog han den endnu varme munkedragt, der lå på gulvet og begav sig atter ud til den ventende mængde, som han tiltalte sålunde: "Der er sket underlige ting. I munke er uskyldige og kan gå til jeres kloster. Jeres abbed var en dæmon, der ville ødelægge og forføre jer. Tag her hans kutte og hæng den et eller andet sted op til erindring; for efter at han for mine øjne havde skiftet ganske besynderligt udseende, flød han for disse samme øjne hen i intet og forsvandt sporløst. Men denne kvinde derimod, som benyttede sig af dæmonen for at føre jer i fordærvelse, er mistænkt for trolddom og skal kastes i fængsel, Og hermed kan I alle begive jer hjemad og være glade."

Alle forbavsedes over denne tale og så frygtsomt på dæmonens klædebon. Enken blegnede og indhyllede sit ansigt, hvorved hun tydeligt gav sin onde samvittighed til kende.

De gode munke glædede sig over deres sejr og drog taknemmeligst afsted med den tomme kutte uden at ane,

hvilken sød kerne der havde stukket i den. Enken blev ført i fængsel og Aquilinus kaldte på sin mest betroede tjener, med hvem han gennemstrejfede byen, opsøgte købmænd og indkøbte en mængde kostelige kvindedragter. Dem måtte slaven så hemmeligt og hastigt som muligt bringe hjem.

Sagte trådte konsulen ind i værelset, hvor Eugenia var, satte sig på kanten af sengen og så, at hun sov helt fornøjeligt, som en, der hviler ud efter overstået besvær. Han måtte le ad hendes sorte, fløjlsbløde, kronragede munkehoved og gled med let hånd henover det tætte korte hår. Så vågnede hun og spilede begge øjnene op.

"Vil du nu endelig være min hustru," sagde han, hvortil hun hverken svarede ja eller nej, men ganske vist skælvede ganske svagt under purpurtæpperne, hun lå indhyllet i.

Så bragte Aquilinus af klæder og pynt alt ind, hvad en stadselig kvinde dengang havde behov for at klæde sig fra isse til fod og forlod hende så.

Samme dag efter solnedgang kørte han med hende, ene ledsaget af den betroede tjener, ud til en af sine landejendomme, der lå ensomt og yndigt mellem træernes tætte skygger.

Her formæledes parret nu i største ensomhed, og havde det end varet længe, inden de havde fundet hinanden, så syntes de dog ikke, at der var gået nogen tid tabt; men de følte ydermere den hjerteligste taknemmelighed for den lykke, de gensidigt skænkede hinanden. Aquilinus røgtede sit embede om dagen, og kørte om aftenen med de rappeste heste ud til sin hustru. Kun på barske stormfulde regndage holdt han undertiden af

uventet at ile tidligere ud til landejendommen, for at opmuntre Eugenia.

Denne hengav sig nu, uden mange ord, med samme grundige udholdenhed, som hun tidligere havde ofret filosofien og den kristelige askese, til den ægteskabelige kærligheds og troskabs studium. Men da hendes hovedhår atter havde nået en antagelig længde, førte Aquilinus under et behændigt påskud sin hustru tilbage til Alexandria og fejrede en strålende bryllupsfest.

Faderen var ganske vist overrasket over, i stedet for en udødelig gudinde og et himmelsk stjernebillede at genfinde en forelsket jordisk ægteviv i sin datter og så med vemod den indviede billedstøtte bæres bort fra templet; men heldigvis fik dog glæden over hans livagtige datter, der nu var elskværdigere end nogensinde før, overhånd. Marmorstatuen stillede Aquilinus i det smukkeste værelse af sit hus; dog vogtede han sig vel for atter at kysse den, da han nu havde den livsvarme original om sig.

Da nu Eugenia havde lært ægteskabets væsen tilstrækkeligt at kende, anvendte hun sin indsigt til at omvende sin ægtefælle til kristendommen, som hun nu som før hang ved og hvilede ikke, førend Aquilinus offentligt bekendte sig til hendes tro. Legenden fortæller nu videre, hvorledes hele familien vendte tilbage til Rom på den tid, da den kristenfjendske Valerian kom til regeringen, og hvorledes Eugenia under de nu udbrydende forfølgelser blev en stor trosheltinde og martyr, der før sin død gjorde de mærkværdigste mirakler.

Hendes magt over Aquilinus var blevet så stor, at hun endog kunne tage de gejstlige hyacinter med sig fra Alexandria til

Rom, hvor de ligeledes vandt martyrkronen. Først nylig er deres lig fundet forenede i en sarkofag i katakomberne lig to små lam i en stegepande, og pave Pius har skænket dem til en fransk by, hvis helgener preusserne havde brændt. Deres forbøn skal navnlig være god for dovne skolepiger, der er tilbage med deres læsning.

Den hellige jomfru og Djævlen

Ven, vågn op og se dig om, Djævlen er altid på færde.
Kommer han først på livet dig ind, den svageste du mon være.

Johannis Angeli Silesii:
"Cherub. Vandringsmand" VI. Bog 206.

Der var en gang en greve Gebizo, der besad en underskøn frue, en prægtig borg og by og så mange anselige godser, at han gjaldt for en af de rigeste og lykkeligste herrer i landet. Dette ry syntes han da også taknemmeligt at anerkende, idet han ikke blot udfoldede et glimrende gæstevenskab, hvorved hans skønne og gode hustru lig en sol varmede gæsternes sind, men også udøvede kristelig velgørenhed i videste omfang.

Han indstiftede og betænkte klostre og hospitaler, smykkede kirker og kapeller, og på alle høje festdage gav han en stor mængde fattige – ofte i hundredvis – klæder, spise og drikke, og hver dag, ja næsten hver time måtte han se et par dusin gøre sig til gode og lovprise ham i hans borggård, ellers var hans bolig, så skøn som den var, forekommet ham øde. Men med slig grænseløs gavmildhed kan selv den største rigdom forødes, og således gik det til, at greven lidt efter lidt måtte pantsætte alle sine ejendele for at kunne tilfredsstille sin hang til storartet godgørenhed, og jo mere han forgældedes, desto ivrigere fordoblede han sine vaner og fattigfester, for derved, som han mente, atter at vende Himlens velsignelse til gunst for sig. Til sidst var han fuldstændig forarmet. Hans borg lå øde og forfaldt. Resultatløse og tåbelige indstiftelser og gavebreve, som

han endnu stadig af gammel vane ikke kunne lade nære med at skrive, indbragte ham kun spot, og når han nu og da endnu kunne lokke en pjaltet tigger til sin borg, så kastede denne den magre suppe, som han satte for ham, med hånske smædeord for hans fødder og gik sin vej.

Kun ét blev stadig uforandret: hans hustru Bertrades skønhed; ja, jo mere øde der så ud i huset, desto lysere syntes hendes skønhed at blive. Og ligedan i huldsalighed, kærlighed og godhed tog hun til, jo fattigere Gebizo blev, så at al Himlens velsignelse syntes at samle sig i denne kvinde, og tusind mænd misundte greven denne den eneste skat, han endnu havde tilbage. Han alene så intet af alt dette, og jo mere den hulde Bertrade gjorde sig umage for at opmuntre ham og forsøde hans armod, desto ringere skattede han dette klenodie og faldt hen i bittert og forhærdet tungsind og skjulte sig for verden.

Da en gang en herlig påskemorgen brød frem, hvor han ellers var vant til at se glade skarer valfarte til sin borg, skammede han sig over sin skæbne, da han ikke en gang vovede at gå i kirke og var fortvivlet over, hvorledes han skulle tilbringe de solrige helligdage. Forgæves bad hans hustru ham med perlende tårer og smilende mund ikke at græmme sig og uforsagt gå med hende i kirke. Han rev sig mut løs og gik sin vej for at skjule sig i skovene, til påsken var forbi.

Han gik over bjerg og dal, indtil han kom til et ældgammelt vildnis, hvor uhyre, skæggede grantræer omsluttede en sø, hvis dybde genspejlede de natlige graner i hele deres længde, så at alt lå mørkt og sort. Jordbunden rundt om søen var tæt dækket med eventyrligt, langhåret mos, i hvilket intet fodtrin kunne høres.

Der satte Gebizo sig ned og gik i rette med Gud over sin elendige skæbne, der ikke længere tillod ham tilstrækkeligt at stille sin egen sult, mens han før havde mættet tusinder med goder, og som oven i købet gengældte hans virksomhed med spot og verdens utak.

Pludselig bemærkede han midt ude på søen en båd og i denne en statelig mand. Da søen kun var lille og let at overskue, så kunne Gebizo ikke begribe, hvorfra færgemanden kom så pludseligt, eftersom han i forvejen intet steds havde bemærket ham; nok sagt, nu var han der, gjorde et eneste åretag og lagde til tæt foran ridderen, og førend denne kunne besinde sig, spurgte han ham, hvorfor han satte et så ynkeligt ansigt op? Da den fremmede trods sit overordentlig smukke udseende, havde et træk af grundig utilfredshed om mund og øjne, vakte dette Gebizos tillid og han klagede uforbeholdent sin nød og al sin harme.

"Du er en dåre," sagde manden derpå, "for du besidder en skat, der er større end alt, hvad du har tabt; hvis jeg havde din hustru, så ville jeg ikke bryde mig om alle rigdomme, kirker og klostre endsige alverdens tiggere!"

"Giv mig disse ting tilbage, og du kan godt få min hustru i stedet!" svarede Gebizo, bittert smilende, og den anden udbrød lynsnart: "Det er holdt! søg under din hustrus hovedpude, der vil du finde, hvad der er nok for hele din levetid til hver dag at bygge et kloster og bespise tusind mennesker, om du så blev hundrede år gammel. Bring mig så til gengæld, ufejlbarlig aftenen før Valpurgisnat, din hustru hid til dette sted!"

Ved disse ord sprudede en sådan ild fra hans mørke øjne, at to små rødlige flammer derfra strejfede henover grevens

kofteærme og ud over mos og granstammer. Da så Gebizo, hvem han havde for sig og modtog mandens tilbud. Denne satte åren i bevægelse og roede igen ud på midten af søen, hvor han med samt sit fartøj sank ned i vandet med en tone, der lignede mange malmklokkers latter.

Gebizo ilede med gysen den nærmeste vej til sin borg, undersøgte straks Bertrades seng og fandt under hendes hovedpude en gammel uanselig bog, som han ikke kunne læse; men da han bladede i den, faldt det ene guldstykke ud efter det andet. Så såre han mærkede det, begav han sig med bogen ned i sit tårns dybeste hvælving og bladede der for det første, så længe påskefesten varede, en tilstrækkelig hoben guld ud af det interessante værk.

Så trådte han atter frem for verden, indløste alle sine besiddelser, hidkaldte håndværkere, der satte hans slot prægtigere i stand, end det nogensinde havde været og udøste velgerninger rundt om lig en fyrste, der lige er blevet kronet. Hans hovedværk var grundlæggelsen af et mægtigt abbedi for fem hundrede af de fornemste og frommeste kapitularer, en formelig stad af hellige og skriftkloge, i hvis midte en gang hans gravsted skulle være. Denne forsigtighedsregel troede han at skylde sin evige sjælefred. Da der var taget anden bestemmelse med hans kone, så blev der ikke tænkt på noget gravsted til hende.

Ved middag før Valpurgis befalede han at sadle og bød sin skønne frue at bestige hendes hvide jagthest, da hun skulle ride en lang vej med ham. Tillige forbød han, at nogen som helst svend eller tjener måtte følge med. En stor angst betog staklen; hun rystede over alle lemmer og løj for første gang i sit

ægteskab for sin gemal, idet hun foregav at være utilpas og bad om at måtte blive hjemme. Da hun kort i forvejen havde nynnet halvhøjt, så blev Gebizo vred over denne løgn og troede nu at have en dobbelt ret over hende. Hun måtte, oven i købet pyntet så godt som muligt, sætte sig til hest og red da bedrøvet af sted med sin mand uden at vide, hvorhen det gik.

Da de omtrent havde tilbagelagt halvdelen af vejen, kom de til en lille kirke, som Bertrade i tidligere dage en gang lejlighedsvis havde bygget og viet til Guds moder. Det var sket for en fattig mesters skyld, som ingen gav noget at bestille, på grund af hans mutte og uelskværdige person, så at endogså Gebizo, som enhver måtte nærme sig med venligt og ærbødigt væsen, ikke kunne lide ham og ved alle sine arbejder lod ham gå tomhændet bort. Hemmeligt havde hun ladet kirken bygge, og den foragtede mester havde til tak som fyraftensarbejde selv udført et ganske ejendommeligt tiltalende mariabillede og stillet det på alteret.

I denne lille kirke forlangte nu Bertrade at træde ind et øjeblik for at forrette sin bøn, og Gebizo lod det ske; for han tænkte, at hun vel kunne have det nødig. Hun steg altså af hesten og gik, mens manden ventede udenfor, ind, knælede ned for alteret og befalede sig i jomfru Marias beskyttelse. Da faldt hun i en dyb søvn, jomfruen sprang ned fra alteret og antog den sovendes skikkelse og klædning, trådte ud af døren med frisk mod og besteg hesten, hvorpå hun ved grevens side og i Bertrades sted fortsatte vejen.

Den elendige ville oven i købet bedrage sin hustru og indlulle og adsprede hende ved så meget større venlighed, jo nærmere de kom målet, og han talte derfor med hende om dit og dat, og

den hellige jomfru gav ham venligt svar i sød passiar, idet hun lod, som om al ængstelse var forgået hende. Så nåede de det dunkle vildnis ved søen, over hvilken de bleggule aftenskyer hang; de gamle graner blomstrede med purpurknopper, som det kun hænder i de yppigste forår. I lysningen slog en spøgelsesagtig nattergal så stærkt som orgelpiber og cymbler, og ud fra granerne red den bevidste mand frem på en sort hingst i rig, ridderlig dragt og med et langt sværd ved siden.

Han nærmede sig ganske manerlig, skønt han hurtigt sendte Gebizo et så skrækkeligt blik, at dennes hud krympede sig. For resten syntes ikke en gang hestene at mærke uråd, for de forblev rolige.

Gebizo tilkastede skælvende den fremmede sin hustrus tøjler og sprængte af sted uden hende og uden at se sig om efter hende. Den fremmede greb med hurtig næve søjlerne, og af sted gik det som en stormvind gennem granerne, så at den skønne ridderfrues slør og klædebon fløj og flagrede, over bjerg og dal og over det rindende vand, så at hestenes hove knapt berørte bølgernes skum. Jaget af susende storm, væltede en duftende rosensky, som lyste i dæmringen, sig foran hestene, og hin nattergal fløj usynlig foran parret og satte sig snart hist, snart her på et træ, syngende så at det gjaldede i luften.

Endelig fik alle høje og træer ende, og de to red ind på en endeløs hede, i hvis midte ligesom fra det vide fjerne nattergalen slog, skønt man hverken anede busk eller gren, hvor den havde kunnet sætte sig.

Pludselig holdt rytteren an, sprang af hesten og hjalp damen med en fuldendt ridders væsen af sadlen. Næppe berørte hendes fod heden, så fremsprang der rundt om parret en

mandshøj rosenhave med et herligt springvand og hvileplads, over hvilken der funklede en stjernehimmel så klar, at man havde kunnet læse ved dens lys. Men springvandet bestod af en stor rund kumme, hvori nogle djævle, på den måde, hvorpå man nu til dags laver levende billeder, fremstillede eller dannede en forførerisk hvid marmorgruppe. De gød funklende vand ud af deres hule hænder; hvor de tog det fra, vidste kun deres herre og mester; vandet frembragte den dejligste musik, for hver stråle gav sin tone, og det hele syntes stemt som et strengespil. Det var så at sige en vandharmonika, gennem hvis akkorder alle den første majnats søde stemninger bævede og flød sammen med nymfegruppens æggende former; for det levende billede stod ikke stille, men forvandlede og drejede sig umærkeligt.

Ikke uden finhed i sine bevægelser førte den sælsomme herre fruen hen til hvilepladsen og indbød hende til at tage plads; men der greb han heftigt, kærligt hendes hånd og sagde med en stemme, der gik til marv og ben: "Jeg er den evigt ensomme, der faldt ned fra Himlen; kun en god jordisk kvindes elskov i majnatten kan få mig til at glemme Paradiset og give mig kraft til at bære den evige undergang. Vær ene sammen med mig, og jeg vil gøre dig udødelig og give dig magt til at gøre det gode og hindre det onde, så meget du lyster!"

Så kastede han sig lidenskabeligt til den skønne kvindes bryst, der smilende åbnede sine arme; men i samme øjeblik antog den hellig jomfru sin guddommelige skikkelse og sluttede bedrageren, der nu var fanget, i sine lysende arme. Øjeblikkelig forsvandt haven med samt springvandet og nattergalen; de kunstrige dæmoner, som havde dannet det

levende billede, flygtede som onde ånder med ængstelig klynken og lod deres herre i stikken, og denne brødes med titankraft for at vride sig løs fra den kvalfulde omfavnelse, men uden at give en lyd fra sig.

Men jomfruen holdt sig tappert og slap ham ikke, skønt hun måtte tage al sin kraft sammen; hun havde intet mindre i sinde end at bære den overlistede djævel op til Himlen, og der at binde ham til en dørpost og i al hans elendighed give ham til pris for de saliges latter.

Men den onde forandrede sin kampmåde, holdt sig en liden stund stille og antog den skikkelse, han engang havde besiddet som den skønneste engel, så at han kom Marias himmelske skønhed nær. Hun hævede sig så meget som muligt; men når hun strålede som Venus, den skønne aftenstjerne, så lyste han som Lucifer, den klare morgenstjerne, så der begyndte en lysning ud over den mørke hede, som var himlene selv steget ned.

Da jomfruen mærkede, at hun havde påtaget sig for meget, og at hendes kræfter svandt, nøjedes hun med at lade fjenden slippe, imod at han gav afkald på grevefruen, og straks fo'r den himmelske og den djævelske skønhed fra hinanden med stor kraft. Den hellige jomfru begav sig lidt træt tilbage til sin kirke, den onde derimod, ude af stand til længere at bære nogen forvandling og som sønderslået på alle lemmer, slæbte sig i en gruelig ynkelig skikkelse som den livagtige, behalede græmmelse af sted i sandet. Så ilde var den påtænkte elskovstime bekommet ham!

Gebizo derimod var, efter at han havde forladt sin yndige hustru, redet vild i den frembrydende nat, og mand og hest

styrtede i en afgrund, hvor han knuste hovedet på en sten, så at det nu var ganske og aldeles ude med ham.

Men Bertrade derimod forblev i sin søvn, til den første majdags sol steg op; så vågnede hun og undrede sig over den tid, der var gået. Dog sagde hun straks sit Ave Maria, og da hun sund og munter trådte ud af kirken, stod hendes hest der, hvor hun havde forladt den. Hun ventede ikke længe på sin gemal, men red glad og ilsomt hjem; for hun anede, at hun havde undgået en eller anden stor fare.

Snart fandt og bragte man grevens lig. Bertrade lod ham jorde med alle æresbevisninger og indstiftede utallige messer for ham; men al kærlighed til ham var på en for hende uforklarlig måde udslettet af hendes hjerte, om endskønt det forblev lige så venligt og kærligt som nogensinde før. Derfor så hendes høje beskytterinde i Himlen sig om efter en mand til hende, der var slig yndig kærlighed mere værdig end den døde Gebizo, og denne sag begav sig således, som det står skrevet i den følgende legende.

Den hellige jomfru som ridder

Maria bliver kaldt Guds trone, teltehvælv,
en ark, en borg, tårn, hus, en brønd, træ, spejl og blomme,
Et hav, en høj, en stjerne, månen, morg'nens komme.
Hvor kan hun være alt?: En verden for sig selv.

Johannis Angeli Silesii:
"Cherub. Vandringsmand"
II. Bog 42.

Gebizo havde til sine tidligere besiddelser yderligere erhvervet så mange ny, at Bertrade herskede over et betydeligt grevskab og såvel formedelst sin ungdom som sin skønhed blev berømt i det tyske rige. Da hun tillige lagde stor beskedenhed og venlighed for dagen overfor enhver, så forekom hendes persons klenodie alle driftige og forknytte, dristige og frygtsomme, store og små adelsmænd lige let at vinde, og hver den, der havde set hende nogle gange, undrede sig egentlig over, at han ikke allerede havde hende i eje. Desuagtet var mere end et år gået, uden at man hade hørt om nogen, der virkelig havde håb.

Også kejseren hørte om hende, og da han ønskede, at et så anseligt len skulle komme i den rette mands fjender, besluttede han på en rejse at besøge den berømte enke og meddelte hende dette i et særdeles velvilligt og venligt brev. Dette gav han til en ung ridder ved navn Zendelwald, som netop skulde ride den vej. Denne blev lige som enhver, der tog ind på hendes borg, huldsaligt modtaget og beværtet. Han beså ærbødigt de herlige sale, mønninger og haver og forelskede sig ved samme lejlighed heftigt i husfruen, dog blev han af den grund ikke en time

længere på gården; men da han havde udrettet sit ærinde og beset alt, tog han kort afsked med fruen og red bort. Han var den eneste af alle dem, der hidtil havde været der, der ikke tænkte at kunne vinde denne pris.

Desuden var han træg i gerning og tale. Når hans ånd og hans hjerte var optaget af en ting – hvilket altid skete fuldstændigt og med iver – så kunne Zendelwald ikke beslutte sig til at gøre det første skridt mod dens virkeliggørelse, da sagen forekom ham afgjort, når han i sit indre var på det rene med den. Skønt han var meget underholdende, når det ikke netop gjaldt at opnå noget, talte han aldrig et ord til rette tid, der kunne have bragt ham lykke; og hans tanker var ikke blot forud for hans mund, men også for hans hånd, så at han ofte i kamp med sine fjender næsten blev besejret, da han tøvede med at slå det sidste slag, fordi han allerede i forvejen så sin modstander for sine fødder. Derfor vakte også hans kampmåde forundring ned alle turneringer, eftersom han stadig i begyndelsen næppe rørte sig, og kun i yderste nød sejrede ved et dygtigt slag.

I fuldt tankearbejde, hvis genstand den skønne Bertrade var, red denne Zendelwald nu hjem til sit lille fædreneslot, der lå i en ensom bjergskov. Kun nogle få kulsviere og brændehuggere var hans undersåtter, og hans moder ventede derfor hver gang hans hjemkomst med bitter utålmodighed, om han dog nu endelig en gang ville bringe lykken til huse.

Lige så lad Zendelwald var, lige så driftig og energisk var hans moder, uden at det dog havde nyttet hende meget, da hun ligeledes på sin side til enhver tid gjorde denne egenskab overdrevent gældende og derved havde forvandlet den til

stundesløshed. I sin ungdom havde hun så hurtigt som muligt søgt at få sig en mand og var ved flere lejligheder gået så ivrigt og voldsomt frem, at hun i hastværket netop traf det sletteste valg: en ubetænksom og dumdristig kammerat, der forødede sin arvelod, fandt en tidlig død og ikke efterlod hende andet end en lang enkestand, armod og en søn, der ikke gad røre sig for at fange lykken.

Den lille families eneste næring bestod af noget gedemælk, skovfrugter og vildt. Zendelwalds moder var en fuldendt jægerske og skød med armbrøsten af hjertens lyst vilde duer og urhøns; lige så fiskede hun foreller i bækkene og lappede egenhændigt slottet med kalk og stene, hvor det havde taget skade. Hun var netop vendt hjem med en hare, hun havde nedlagt, og da hun hængte dyret udenfor sit højtliggende køkkenvindue, skuede hun endnu en gang ned i dalen; da så hun sin søn ride hen ad vejen og sænkede glad broen, for han havde været måneder borte.

Straks begyndte hun at udforske, om han ikke havde fået fat i og medbragt en lille hale eller fjer af lykken, hvortil man klogeligt kunne holde sig, og da han som sædvanlig fortalte om sit sidste krigstogs ubetydelige begivenheder, rystede hun vred på hovedet; men da han til sidst omtalte sin sendelse til den rige og yndige Bertrade og berømmede hendes huldsalighed og skønhed, så skældte hun ham ud for en dovenkrop og en dagdriver, fordi han var taget så ynkeligt bort. Snart så hun også, at Zendelwald ikke tænkte på andet end den fjerne ridderfrue, og nu blev hun først rigtig utålmodig over, at han med en så fortræffelig lidenskab i hjertet aldeles intet vidste at

stille op, mens hans svære forelskelse snarere syntes at være ham en hæmsko end en spore til handling.

Således havde han ikke de bedste dage. Hans moder var gnaven på ham, og af lutter ærgrelse gav hun sig for at adsprede sig til at udbedre slotstårnets forfaldne tag, så at den gode Zendelwald blev angst og bange, da han så hende klavre omkring deroppe. Arrig kastede hun de søndrede teglsten ned og havde nær slået en fremmed riddersmand ihjel, der netop drog ind ad porten for at udbede sig nattely.

Det lykkedes imidlertid denne at vække den barske dames venlighed, da han ved aftensbordet fortalte mange gode ting og især, hvorledes kejseren netop nu dvælede på den skønne enkes store borg, hvor den ene fest afløste den anden, og hvor den fortryllende frue uafladelig blev bestormet af kejseren og hans herrer om at vælge sig en gemal imellem dem. Men hun havde grebet til den udvej at udskrive en stor turnering og række sin hånd til sejrherren over alle de andre, i fast tro på, at hendes beskytterinde, den hellige jomfru, nok ville lægge sig imellem og vende den rettes arm til sejr.

"Det ville forresten være et foretagende for Eder," sluttede manden og henvendte sig til Zendelwald, "en så smuk, ung ridder skulle da rigtig lægge sig efter at erhverve det bedste, der efter jordiske begreber findes i disse tider; man siger også almindeligt, at fruen håber på, at der ad den vej, hun har valgt, vil indtræffe en eller anden ukendt lykke for hende såsom en fattig, dydig helt, som hun så rigtig kan forkæle, og at alle de store bekendte grever og forfængelige friere er hende imod."

Da den fremmede var redet sin vej, sagde moderen: "Nu tør jeg vædde på, at ingen anden end Bertrade selv har sendt dette

bud hid for at lokke dig på rette spor, kære Zendelwald! Det er til at tage og føle på; hvad havde ellers den fyr, som drak vort sidste krus vin, at rejse efter i denne skov?"

Sønnen begyndte ved disse hendes ord at le voldsomt, og lo stadigt stærkere, dels over moderens indbildningers åbenbare umulighed, dels fordi disse indbildninger dog berørte ham behageligt.

Den blotte tanke om, at Bertrade kunne ønske at så ham til mand, gjorde ham det umuligt at standse sin latter. Men moderen, der troede, at han lo for at spotte hende, kom i vrede og udbrød: "Så hør da, min forbandelse giver jeg dig, i fald du ikke adlyder mig og på stedet begiver dig på vej for at søge denne lykke. Uden den skal du ikke vende tilbage, for jeg gider da ikke se dig mere for mine øjne! Eller kommer du dog, så tager jeg min bue og går selv bort for at finde en grav, hvor jeg ikke længere behøver at trækkes med din dumhed."

Så havde Zendelwald da intet valg; for den kære freds skyld iførte han sig sukkende sine våben, og red i Guds navn afsted i retning af Bertrades herresæde uden at være sikker på virkelig at nå derhen. Dog fulgte han vejen så temmeligt, og jo nærmere han kom til målet, desto tydeligere formede den tanke sig hos ham, at han dog vel egentlig nok kunne indlade sig på den ting lige så godt som enhver anden; og når han havde gjort det af med rivalerne, kunne det vel heller ikke koste livet at vove en lille dans med den smukke frue. Træk for træk fandt nu i hans fantasi eventyret sted og løb såre heldigt af; ja han havde, alt mens han red gennem det solgrønne land, daglange, søde samtaler med den elskede, hvor han vidste at sige hende så

smukke ting, at hendes åsyn rødmede i huldsalig glæde, – dvs. alt sammen i hans egne tanker.

Da han netop igen for sit indre udmalede en glædelig begivenhed, så at han i virkeligheden oppe på et blånende højdedrag borgens tårne og tinder stråle i morgensolen og de forgyldte gelændere funkle i det fjerne, og blev så forskrækket over det, at alt hans drømmespind brast, og kun et forsagt, vaklende hjerte blev tilbage.

Uvilkårligt holdt han hesten an, og så sig på nølerens vis om efter en tilflugt. Da opdagede han en net lille kirke, netop den samme, som Bertrade engang havde bygget til Guds moder, og hvor hun havde haft hin søvn. Straks besluttede han at træde ind og samle sig lidt foran alteret, især da det var den dag, hvor turneringen skulle finde sted.

Præsten sang netop messen, som kun to eller tre fattige folk bivånede, så at ridderen var den lille menighed til ikke ringe pryd; men da alt var forbi, og præst og klokker havde forladt kirken, befandt Zendelwald sig endnu så vel ved opholdet der, at han ganske magelig faldt i søvn og glemte turneringen og den elskede, hvis han da ikke drømte om dem.

Da steg jomfru Maria igen ned fra sit alter, påtog sig hans skikkelse og rustning, besteg hans hest og red, lig en dristig Brünhilde, i Zendelwalds sted til borgen.

Da hun havde redet en stund, lå der på vejen en hoben gråt grus og hentørret kvas; det forekom den agtpågivende jomfru mistænkeligt, og hun bemærkede også, at der kikkede ligesom enden af en slangehale ud af dyngen; da så hun at det var Djævelen, der endnu stadig forelsket sneg sig omkring i nærheden af borgen og nu hurtigt skjulte sig for jomfruen i

skramlet. Tilsyneladende ligegyldig red hun forbi, men lod hesten behændigt gøre et lille sidespring, så at den med bagbenene trådte på den fordægtige halestump. Pibende fo'r Djævelen ud og afsted og kom den dag ikke mere til syne.

Opmuntret ved dette lille eventyr red hun i godt lune helt op til Bertrades borg, hvor hun netop ankom, da de to stærkeste kæmper var blevet tilovers og skulle afgøre kampen indbyrdes.

Langsomt og med skødesløs holdning, ganske som Zendelwald, red hun ind på pladsen og syntes ubestemt på, om hun skulle deltage eller ej.

"Der kommer den lade Zendelwald" hed det sig, og de to stærke riddere sagde: "Hvad vil han? Lad os hurtigt gøre det af med ham, inden vi afgør kampen med hinanden."

Den ene kaldte sig "Guhl den Gesvindte". Han plejede at tumle sin hest som en hvirvelvind og søgte at forvirre og besejre sin modstander med alle mulige puds og fif. Med ham måtte den formentlige Zendelwald bestå kampen først. Han bar en kulsort knebelsbart, hvis to spidser ragede vandret ud i luften og var så fast snoede, at to små sølvklokker, som hang på dem, ikke formåede at bøje dem og stadig ringede, når han bevægede hovedet. De ringede, sagde han, til skræk for hans fjende, til velbehag for hans dame! Hans skjold skinnede, eftersom han drejede det, snart i denne, snart i hin farve, og han forstod at håndtere det så rask, at øjet blændedes af denne skiften. Hans hjelmbusk bestod af en uhyre hanehale.

Den anden stærke ridder kaldte sig "Mus den Talløse", hvormed han gav at forstå, at han var at agte lig en talløs hær. Som tegn på sin styrke havde han ladet de fra hans næsebor fremspringende hår vokse omtrent seks tommer lange og

flettet dem i to små piske, som hang ham ned over munden og i enderne var smykkede med sirlige båndsløjfer. Han bar over rustningen en stor, vid kappe, der omhyllede ham med samt hans hest og kunstfærdigt var syet sammen af tusinde museskind. Som hjelmpryd skyggede en flagermus' mægtigt udspredte vinger over hans hoved, mens han sendte truende blikke fra sine smalle øjne.

Da nu signalet lød til kamp med Guhl den Gesvindte, red denne frem mod jomfruen, og kredsede om hende med stadig større hurtighed, idet han søgte at blænde hende med sit skjold og rette hundrede stød imod hende med lansen. Imidlertid forblev jomfruen på den samme plet i midten af turnérpladsen og lod til kun at afværge angrebene med spyd og skjold, mens hun med stor kunst lod hesten dreje sig på bagbenene, så at hun stadig vendte ansigtet mod sin fjende. Da Guhl bemærkede dette, red han pludselig langt bort, vendte så om og rendte med sænket lanse ind på hende for at støde hende over ende. Ubevægelig ventede jomfruen på ham, men mand og hest syntes at være af erts, så fast stod de, og den stakkels fyr, der ikke vidste, at han kæmpede med en højere magt, rendte pludselig på hendes spyd, mens hans eget knækkede som et halmstrå mod hendes skjold, fløj af sadlen og lå på jorden.

Ufortøvet sprang jomfruen af hesten, knælede ned på hans bryst, så at han ikke kunne røre sig under den vældige styrke, og skar med sin dolk de to spidser med sølvklokkerne af og fæstede dem på sin sværdrem, mens fanfarerne hilste hende, eller rettere sagt Zendelwald, som sejrherre.

Nu som turen til ridder Mus den Talløse. Vældig sprængte han frem, så at hans kappe svævede i luften som en

uheldsvanger grå sky. Men jomfru Zendelwald, som nu først syntes at blive varm ved kampen, sprængte ham lige så lystigt i møde, kastede ham ved første stød med lethed af sadlen, og da Mus rask rejste sig og drog sit sværd, sprang hun ligeledes af hesten for at kæmpe med ham til fods. Men han blev snart bedøvet af de raske slag, hvormed hendes sværd faldt på hans hoved og skuldre, og han holdt med venstre hånd sin kappe frem for sig, for at skjule sig bag den og ved gunstig lejlighed kaste den over hovedet på sin modstander. Da greb jomfruen med odden af sit sværd en flig af kappen og viklede med så nydelig hurtighed Mus den Talløse selv fra isse til fod ind i kappen, at han efter kort tids forløb så ud som en uhyre hveps i et spindelvæv og lig en sådan lå sprællende på jorden.

Nu tærskede jomfruen løs på ham med den flade klinge, og det med sådan behændighed, at kappen opløste sig i sine oprindelige bestanddele, og de hvirvlende museskind under almindelig latter fra tilskuerne formørkede luften, mens ridderen lidt efter lidt kom til syne igen og haltede afsted som en slagen mand, efter at sejrherren først havde skåret næsepiskene af ham.

Så var jomfruen som Zendelwald den sidste sejrherre på pladsen.

Nu slog hun visiret op, og skred hen til festens dronning, bøjede knæ og lagde sejrstrofæerne for hendes fødder. Så rejste hun sig og forestillede Zendelwald, på en måde som han selv i reglen var for sløv til. Uden at træde sin beskedenhed for nær hilste hun på Bertrade med et blik, på hvis virkning på kvindehjerter hun var sikker; kort sagt hun forstod at te sig sålunde både i egenskab af elsker og ridder, at Bertrade ikke tog

sit ord tilbage, men villigt lånte øre til kejserens overtalelser, mens denne egentlig var glad ved at se en så tapper og ædel mand blive mægtig.

Nu foranstaltedes et stort festtog til den højstammede lindegård, hvor banketten var anrettet. Der sad Bertrade mellem kejseren og sin Zendelwald; men det var godt, at der var sørget for en smuk og munter sidedame til kejseren, for Zendelwald lod ikke sin brud have megen tid til at tale med andre, så kvikt og kærligt underholdt han hende. Det lod til, at han sagde hende de smukkeste ting, eftersom hun den ene gang efter den anden rødmede lyksaligt. I det hele lod alle til at være lykkelige. I de grønne løvhvælvinger deroppe sang fuglene om kap med musikinstrumenterne, en sommerfugl satte sig på kejserens gyldne krone, og vinpokalerne duftede, som ved en séregen velsignelse lig violer og reseda.

Men frem for alle følte Bertrade sig så lykkelig, at hun, mens Zendelwald holdt hendes hånd i sin, i sit hjerte mindedes sin guddommelige beskytterinde og sendte hende en brændende, stille takkebøn.

Jomfru Maria, der som Zendelwald sad ved hendes side, læste denne bøn i hendes hjerte, og var så glad over sin myndlings fromme taknemmelighed, at hun kærligt omfavnede Bertrade og trykkede et kys på hendes læber, der begribeligvis fyldte den hulde kvinde med himmelsk salighed; for når de himmelske engang imellem trakterer med sukkergodt, er det sødt til gavns.

Men kejseren og det øvrige selskab tiljublede den formentlige Zendelwald bifald, løftede bægrene og drak på det skønne pars sundhed.

Imidlertid var den virkelige Zendelwald vågnet af sin utidige søvn og fandt solen så højt oppe, at turneringen vel måtte være forbi. Skønt han nu lykkelig var blevet fri for kampen, følte han sig dog såre ulykkelig og bedrøvet; for han havde dog så gerne ægtet fru Bertrade. Han turde heller ikke vende tilbage til sin moder, og så besluttede han da at begynde en stadig, glædesløs vandring uden mål, indtil døden forløste ham fra hans unyttige liv. Kun ville han først endnu engang se sin elskede og indprente sig hendes billede for de dage, han havde tilbage, på det at han stadig kunne vide, hvad han havde forskertset.

Han tilbagelagde altså vejen helt op til borgen. Da han nåede trængslen hørte han overalt folk lovprise en fattig ridder Zendelwald, der havde vundet prisen, og bitterlig nysgerrig efter at vide, hvem denne lykkelige navnefætter vel kunne være, steg han af hesten og trængte sig gennem mængden, indtil han vandt plads ved havens rand og det endda på et højt liggende sted, hvor han kunne overse hele festen.

Da så han i pryd og glans i nærheden af kongens funklende krone den elskedes lykkestrålende åsyn, men side om side med hende til sin blege forundring sig selv i egen person, som han gik og stod. Som livløs stirrede han derhen; han så sin dobbeltgænger omfavne og kysse den fromme brud og skred så, upåagtet i den almindelige glæde, uopholdelig gennem hækkene, indtil han stod tæt bagved parret, pint af sælsom skinsyge. I samme øjeblik var hans genfærd forsvundet fra Bertrades side, og hun så sig forskrækket om efter ham. Men da hun så Zendelwald bag sig, smilede hun af glæde og sagde: "Hvor vil du hen? Kom bliv kønt hos mig," og hun greb hans hånd og drog ham ned ved sin side.

Så sad han da, og for ret at prøve den formentlige drøm, greb han det foran ham stående bæger og tømte det i et drag. Vinen holdt stik og der strømmede tillidsfuldt liv i hans årer; vel til mode vendte han sig til den smilende kvinde og så hende ind i øjnene, hvorpå hun tilfreds fortsatte den fortrolige samtale, hvori hun før var blevet afbrudt. Men Zendelwald vidste ikke, hvorledes det gik til, at Bertrade talte velbekendte ord til ham, hvorpå han engang imellem, uden at tænke sig om, svarede med ord, som han havde talt engang før; ja efter nogen tids forløb mærkede han, at hans forgænger måtte have ført ganske den samme samtale med hende, som han i rejsedagene fantaserende havde udtænkt, og som han nu klogelig fortsatte for at se, hvad ende den leg egentlig ville tage.

Men det fik ingen ende, eller rettere sagt, det blev stadig opbyggeligere; for da solen gik ned, blev faklerne tændt, og hele forsamlingen drog op til borgens store sal for der at træde dansen. Efter at kejseren havde danset første gang med bruden, tog Zendelwald hendes arm og dansede salen tre eller fire gange rundt, indtil hun pludselig blussende rød tog ham ved hånden og førte ham afsides i et hjørneværelse, som fyldtes af månens skin. Der kastede hun sig til hans bryst, klappede hans lyse skæg og takkede ham for hans komme og hans kærlighed. Men den ærlige Zendelwald ville nu vide, om han drømte eller var vågen og spurgte hende om den sande sammenhæng, især hvad hans dobbeltgænger angik. Hun forstod ham længe ikke, dog det ene ord tog det andet, Zendelwald sagde; sådan og sådan er det gået mig og fortalte om hele sin færd, sin indtræden i kirken, og hvordan han var faldet i søvn og havde forsømt turneringen.

Da blev sagen for så vidt Bertrade klar, at hun atter skuede sin skytspatrons finger. Men først nu turde hun dristigt betragte den vakre ridder som en gave fra Himmelen, og hun var taknemmelig nok til at trykke det håndfaste pant ret fast til sit hjerte og fuldvægtigt give ham det søde kys igen, som hun havde fået af Himmelen selv.

Men fra den tid af mistede ridder Zendelwald al sin ladhed og drømmende vankelmodighed; han handlede og talte til rette tid, såvel overfor den kærlige Bertrade som den øvrige verden, og han blev en helstøbt mand i riget, så at kejseren var lige så tilfreds med ham som hans hustru.

Men Zendelwalds moder kom til brylluppet, højt til hest, så stolt, som havde hun alle sine dage kun kendt til lykke. Hun forvaltede gods og guld og gik til sin høje alderdom på jagt i de vidtløftige skove, mens Bertrade aldrig forsømte, hvert år af Zendelwald at lade sig føre til hans ensomme fædreneslot, hvor hun byggede lige så kærligt rede med sin allerkæreste som de vilde duer i træerne rundt om. Men ingensinde undlod de undervejs at træde ind i hin lille kirke og forrette deres bøn til den hellige jomfru, der stod så stille og hellig på sit alter, som var hun aldrig steget ned derfra.

Den hellige jomfru og nonnen

Hvem giver mig duevinger, så at jeg
kan flyve ud og finde fred.

Salmernes bog 55.7.

Et kloster lå vidtskuende oppe på et bjerg, og dets mure strålede over lande. Men derinde var det fuldt af kvinder, skønne og ikke skønne, der alle tjente Herren og hans jomfruelige moder efter strenge regler.

Den skønneste af nonnerne hed Beatrice og var klostrets klokkerske; herlig af vækst gjorde hun sin gerning med ædel holdning, passede kor og alter, forvaltede sakristiet og ringede med klokken før morgengry, og når aftenstjernen stod op.

Men imellemstunder skuede hun ofte med fugtigt øje ud mod røret i de blånende enge; hun så våbnene blinke, hørte jægerens horn fra skovene og mændenes klare råb, og hendes bryst var fuldt af længsel efter verden.

Da hun ikke længere kunne betvinge denne trang, så stod hun en måneklar juninat op, iførte sig nye, stærke sko og trådte hen for alteret, rustet til vandring: "Jeg har nu tjent dig tro så mangt et år," sagde hun til jomfru Maria, "men tag du nu nøglerne til dig; for jeg formår ikke længere at dæmpe gløden i mit hjerte." Derpå lagde hun sit nøgleknippe på alteret og gik ud af klostret. Hun steg ned gennem bjergets ensomhed og vandrede, indtil hun i en egeskov nåede en korsvej, hvor hun, uvis til hvad side hun skulde vende sig, satte sig ned ved en kilde, som for de forbidragendes skyld var stensat og forsynet

med en bænk. Der sad hun, til solen gik op, og blev fugtig af den faldende dug.

Da gik solen op bag skoven, og dens første stråler, der skød gennem skovvejen, traf en prægtig ridder, der ganske alene red afsted i sin rustning. Nonnen så på ham med sine skønne øjne, så stærkt hun kunne og tabte ikke en tomme af den mandige skikkelse af syne; men hun holdt sig så stille, at ridderen ikke havde set hende, hvis ikke kildens plasken havde nået hans øre og tildraget sig hans blik; straks drejede han af ind imod kilden, steg af hesten og lod den drikke, mens han ærbødigt hilste på nonnen. Det var en korsfarer, der efter lang fraværelse drog ensom hjemad efter at have mistet alle sine folk.

Trods sin ærbødighed vendte han dog ikke sit øje fra den skønne Beatrix, som på sin side gjorde ligeså og stadig stirrede på krigsmanden; thi det var et ganske antageligt stykke af den verden, hun så længe i stilhed havde længtes efter. Men pludselig slog hun øjnene ned og skammede sig. Endelig spurgte ridderen hende, hvilken vej hun drog, og om han kunne tjene hende med noget? Hans stemmes fulde klang skræmte hende; hun så igen på ham, og bedåret af hans blik tilstod hun, at hun var flygtet fra klostret for at se verden; men at hun allerede var bange og hverken vidste ud eller ind.

Da lo ridderen, der ikke var tabt bag af en vogn, af fuldt hjerte og tilbød damen foreløbig at føre hende på rette vej, hvis hun ville betro sig til ham. Hans borg, tilføjede han, var kun en dagsrejse derfra, der kunne hun, så meget hun ville, i sikkerhed forberede sig og så efter viselig overvejelse løbe ud i den skønne, vide verden.

Uden at svare, men også uden modstand lod hun sig, rigtignok lidt skælvende, løfte op på hesten. Ridderen svang sig op bagpå, og med den blussende røde nonne foran sig travede han lystig gennem mark og skov.

To eller tre hundrede hestelængder frem holdt hun sig oprejst og skuede ufravendt ud i rummet, mens hun stemmede sin hånd imod hans bryst; men snart lå hendes ansigt opadvendt mod dette bryst og tålte de kys, som den beredne herre trykkede på det, og atter tre hundrede skridt frem – så besvarede hun dem så ivrigt, som havde hun aldrig ringet med en klosterklokke. Under disse omstændigheder så de intet til landet og lyset, som de drog igennem, og nonnen, der først havde længtes efter den vide verden, lukkede nu sine øjne for den og indskrænkede sig til det område, som en hest kunne bære afsted på sin ryg.

Men også Wonnebold, ridderen, tænkte knap på sine fædres borg, førend dens tårne strålede for ham i månelyset. Men det var stille rundt om borgen og endnu mere stille deroppe, og intet steds et lys at se. Wonnebolds fader og moder var døde, og alt tyendet draget bort på en ældgammel slotsfoged nær, som efter lang banken kom til syne med en lygte og nær var død af glæde, da han få ridderen udenfor den møjsommeligt åbnede port. Dog havde den gamle, trods sin ensomhed, vedligeholdt det indre af borgen i beboelig stand og især holdt ridderens værelse i stadigt beredskab, for at han hvert øjeblik kunne hvile rigtigt ud, når han kom tilbage fra sin ledingsfærd. Så hvilede da Beatrix hos ham og stillede sin længsel.

Ingen af dem tænkte nu mere på at skilles. Wonnebold åbnede sin moders dragkister. Beatrix iførte sig hendes rige

klæder og pyntede sig med hendes smykker, og således levede de foreløbig i fryd og glæde med undtagelse af, at damen var rets- og navnløs og af sin elskede betragtedes som hans livegne; dog ønskede hun intet bedre.

Men en gang drog en fremmed baron med følge ind på borgen, der imidlertid igen var forsynet med tjenestetyende, og til hans ære blev der levet højt. Endelig gav herrerne sig også i lag med terningspil, i hvilket husherren vandt så heldigt og så stadigt, at han beruset af sin lykke og troen på den satte, som han sagde, det kæreste som han ejede, på spil, nemlig den skønne Beatrix, som hun gik og stod med samt de kostbare smykker, hun netop bar, imod et gammelt, melankolsk bjergslot, som hans modpart smilende satte ind.

Beatrix, der fornøjet havde betragtet spillet, blegnede; for det rask følgende terningekast lod den overmodige i stikken, og baronen vandt.

Denne tøvede ikke, men brød øjeblikkelig op med sin søde gevinst og sit følge; Beatrix fik næppe tid til at tage de ulyksalige terninger til sig og skjule dem ved sin barm, hvorpå hun med strømmende tårer fulgte den hensynsløse vinder.

Da det lille tog havde redet nogle timer, nåede det et yndigt krat af unge bøge, hvorigennem der flød en klar bæk; som et let grønt silketelt svævede det fine løv deroppe, støttet af de slanke sølvstammer, og det åbne sommerlandskab kiggede frem for neden. Her ville baronen hvile med sit bytte, han bød sine folk at ride et stykke fremad, mens han med Beatrix tog sæde i det luftige grønne og med kærtegn ville drage hende til sig.

Da rejste hun sig stolt, og alt mens hun tilkastede ham et flammende blik, udbrød hun: Vel havde han vundet hendes

person, men ikke hendes hjerte, der ikke stod på spil for et gammelt stykke murværk. Hvis han var en mand, skulle han sætte noget rigtigt ind imod det. Hvis han ville vove sit liv på det, så ville hun kaste terning med ham om sit hjerte, som han, hvis han vandt, skulle have i evigt pant og eje; vandt hun derimod, så skulle hans liv stå i hendes hånd, og hun igen være sin egen herre.

Dette sagde hun med stor alvor, men så tillige så sælsomt på ham, at hans hjerte nu først begyndte at banke, og han forvirret betragtede hende. Bestandig skønnere syntes hun at blive, da hun med sagtere stemme og spørgende blik fortsatte: "Hvem vil elske en kvinde uden genkærlighed og uden at have overbevist hende om sit mod? Giv mig Eders sværd, tag terningerne her og vov det, så at vi kunne blive forbundet som to rette elskende!"

Samtidig trykkede hun ham de brystvarme elfenbensterninger i hånden. Bedåret gav han hende sit sværd med samt dets rem og kastede straks elleve øjne med et kast.

Herpå greb Beatrix terningerne, rystede dem heftigt i sine hule hænder med et hemmeligt suk til Guds moder, den hellige Maria, og kastede tolv øjne, hvormed hun vandt.

"Jeg skænker Eder Eders liv," sagde hun, nejede alvorligt for baronen, tog sine klæder en smule sammen om sig og sværdet under armen og gik ilsomt bort i den retning, hvorfra hun var kommet. Men da hun var kommet den ganske forbløffede og forvirrede herre ud af syne, gik hun klogelig ikke videre, men rundt om krattet, trådte igen sagte ind i det og skjulte sig, næppe halvtreds skridt borte fra den skuffede elsker, bag træstammerne, der i denne afstand ved deres mængde netop stod tæt nok sammen til til nød at dække den kloge dame. Hun

holdt sig ganske stille; kun en solstråle faldt på en ædelsten på hendes hals, så at den glimtede igennem krattet, uden at hun vidste det. Baronen så også dette skær og stirrede i sin forvirring et øjeblik derhen; men han antog det for en blinkende dugdråbe på et blad og ænsede det ikke.

Endelig vågnede han af sin forstening og stødte vældigt i sit jagthorn. Da hans folk kom til, sprang han til hest og jog afsted efter flygtningen for atter at sikre sig hende. Det varede vel en time, inden ridderne igen kom tilbage og fortrædelige og langsomt drog gennem bøgekrattet, denne gang uden ophold. Da den lyttende Beatrix så, at vejen var sikker, brød hun op og ilede hjemad uden at skåne sine fine sko.

Wonnebold havde imidlertid tilbragt en meget dårlig dag, pint af anger og vrede, og da han vel også følte, at han skammede sig overfor sin så letfærdigt bortspillede elskede, blev det ham klart, hvor højt han, uden at vide det, elskede hende, og at han knapt gad leve hende foruden. Da hun derfor pludselig stod for ham, bredte han, endnu førend han havde fundet udtryk for sin overraskelse, sine arme ud imod hende, og hun ilede uden klager og uden bebrejdelser til ham. Højt lo han, da hun fortalte ham om sin krigslist, og han blev eftertænksom ved hendes troskab; for denne baron var en ganske anselig og smuk kammerat.

For nu at værge sig mod alle fremtidige uheld, gjorde han den smukke Beatrix til sin retmæssige hustru for alle sine standsfæller og undergivne, så at hun fra nu af var en ridderfrue, der søgte sin lige ved jagter, fester og dans lige så vel som i undersåtternes hytter og herrestolen i kirken.

Årene gled vekslende forbi, og i tolv rige vintre fødte hun sin ægtefælle otte sønner, der voksede op som unge hjorte.

Da den ældste var atten år gammel, stod hun en høstnat op fra sin Wonnebolds side, uden at han mærkede det, lagde omhyggeligt al sin verdslige stads ned i de samme dragkister, hvorfra den en gang var taget ud, lukkede dem til og lagde nøglerne ved siden af den sovende. Så gik hun på bare fødder hen til sine sønners leje og kyssede dem sagte en efter en; til sidst gik hun igen den til sin mands seng, kyssede også ham, og da først klippede hun det lange hår af sit hoved, iførte sig den mørke nonneklædning, som hun omhyggeligt havde gemt, og således forlod hun hemmeligt borgen og vandrede gennem høstnattens susende vinde og gennem det faldende løv til det kloster, hvorfra hun en gang var flygtet. Utrættelig lod hun sin rosenkrans' perler trille mellem sine fingre og overtænkte bedende det liv, hun havde nydt.

Således vandrede hun ufortøvet, indtil hun atter stod foran klosterporten. Da hun bankede på, lukkede den ældede portnerske op og hilste hende ligegyldig med hendes navn, som om hun næppe havde været en time borte. Beatrix skred forbi hende ind i kirken, kastede sig på knæ for den hellige jomfrus alter, og denne begyndte at tale og sagde: "Du er blevet lidt længe borte, min datter, jeg har hele tiden besørget din tjeneste som klokkerske; men nu er jeg dog glad ved, at du er kommet og igen overtager nøglerne."

Billedet bøjede sig ned og gav nøglerne til Beatrix, der blev glad forskrækket over det store under. Straks gjorde hun sin dont og ordnede dette og hint, og da middagsklokken klang, gik hun til bords. Mange nonner var blevet gamle, andre var

døde, unge var kommet til, og en anden abbedisse sad ved bordenden, men ingen lagde mærke til, hvad der var foregået med Beatrix, der indtog sin vante plads, for Maria havde røgtet hendes kald i nonnens egen skikkelse.

Efter at der nu atter var gået omtrent ti år, fejrede nonnerne en stor fest og blev enige om, at hver af dem skulle bringe Guds moder en foræring, så fin som hun formåede at gøre det. Så broderede én et kosteligt kirkebanner, en anden et alterklæde, en tredje en messesærk. En digtede en latinsk hymne og en anden satte den i musik, en tredje malede og skrev en bønnebog. De, der slet ikke kunne andet, syede Kristus-barnet en ny skjorte og søster kokkepige bagte ham et fad pandekager. Alene Beatrix havde intet forberedt, da hun var noget træt af livet og med sine tanker mere levede i fortiden end i øjeblikket.

Da nu festdagen brød frem, og hun ingen hellig gave bragte, undrede de andre nonner sig og skændte på hende for det, så at hun i ydmyghed stillede sig afsides, da i den blomstersmykkede kirke alle de prægtige ting blev lagt på alteret i højtideligt festtog, mens klokkerne ringede, og virakskyer steg til vejrs.

Da nu nonnerne derpå begyndte at synge og musicere nok så herligt, drog en ældgammel riddersmand forbi med otte underskønne bevæbnede ynglinge, alle på stolte heste med lige så mange beredne væbnere i følge. Det var Wonnebold med sine sønner, som han førte til rigshæren.

Da han hørte højmessen i gudshuset, bød han sine sønner at stå af og gik ind med dem for at bringe den hellige jomfru en god bøn. Alle undredes over det herlige skue, da den jernklædte gamle knælede med de otte ungdommelige krigere, der var at se til som lige så mange harniskklædte engle, og nonnerne gik i

stykker i deres musik, så at de standsede et øjeblik. Men Beatrix genkendte på sin gemal alle sine børn, udstødte et skrig og ilede til dem, og idet hun gav sig tilkende, forkyndte hun dem sin hemmelighed og fortalte det store under, der var sket med hende.

Så anerkendte da enhver, at hun den dag havde bragt den hellige jomfru den rigeste gave, – og at den var blevet modtaget, det vidnede otte kranse af ungt egeløv om, der pludselig var at se på ynglingenes hoveder, trykket derpå af himmeldronningens usynlige hånd.

Vitalis

Vær ikke fortrolig med nogen kvinde,
men anbefal i almindelighed alle gode
kvinder til Gud.

Thomas à Kempis:
Kristi Efterfølgelse 1. 8.

I begyndelsen af det ottende århundrede levede i Alexandria i Ægypten en underlig munk ved navn Vitalis, der havde gjort det til sin særlige opgave at lokke fortabte kvindelige sjæle bort fra syndens sti og tilbage til dydens. Men den vej, som han i den anledning slog ind på, var så ejendommelig, og den forkærlighed, ja lidenskab, hvormed han uafladeligt forfulgte sit mål, var så sælsomt blandet med forstillelse og hykleri, at der vel næppe fandtes mage til i hele verden.

Han førte på en sirlig pergamentsrulle en nøjagtig fortegnelse over alle disse skøger, og så snart han i staden eller dens omegn opdagede et nyt vildt, optegnede han ufortøvet dettes navn og bolig derpå, så at Alexandrias slemme patriciersønner ikke havde kunnet finde nogen bedre vejviser end den rappe Vitalis, hvis denne havde forfulgt et mindre helligt mål. Ganske vist aflokkede munken dem i så henseende under snedig, spøgefuld passiar mangen ny oplysning og notis; men aldrig lod han sig selv nogen sådan aflure af disse skælme.

Denne fortegnelse bar han, sammenrullet i en lille sølvdåse, i sin kutte og tog den utallige gange frem for at tilføje et nyopdaget letfærdigt navn eller gennemløbe og tælle dem, han

allerede havde, for at beregne, hvem af indehaverne der stod nærmest for tur.

Til hende gik han så ilsomt og halvt skamfuld og sagde hastigt: "Forbehold mig anden -natten fra i dag af, og lov dig ikke bort til nogen anden." Når han så til den aftalte tid trådte ind i huset lod han den skønne stå og begav sig til kammerets fjerneste krog, faldt på knæ der og bad med inderlighed og høj røst den hele nat for husets værtinde. Ved morgengry forlod han hende og forbød hende strengeligt at forråde, hvad han havde gjort hos hende.

Således bar han sig ad en tid lang og kom i det allersletteste ry; thi mens han hemmeligt i skøgernes lukkede sovekamre ved sin glødende tordentale og sine inderlige hviskende bønner rystede og rørte mangen fortabt, så at hun gik i sig selv og begyndte at slå ind på en from vandel, syntes han offentligt fuldstændig at lægge an på at gælde for en brødefuld og syndig munk, der lystigt var med i al verdens larm og stak sin gejstlige dragt ud som en skændselsfane.

Befandt han sig om aftenen, når det mørknedes, i ærbart selskab, udbrød han således pludselig: "Men hvad tænker jeg på; jeg havde nær glemt, at min lille veninde, den brune Doris venter mig; Guds død, der må jeg hen, ellers bliver hun gnaven!"

Gik man så i rette med ham, så udbrød han som i vrede: "Tror I da, at jeg er af sten, bilder I jer ind, at Gud ingen småpiger har skabt for munkene?" Hvis en sagde: "Fader, læg hellere det kirkelige klædebon af og gift jer for ikke at forarge andre", så svarede han: "Lad hvem der vil forarges og rende panden mod muren, hvem har ret til at dømme mig?"

Alt dette sagde han med bram og stor forstillelseskunst, ret som en, der forsvarer en slet sag med mange og frække ord.

Og han gik hen foran pigernes gadedøre og kivedes med rivalerne, ja han sloges endog med dem og uddelte mangen varm lussing, når det hed sig: Væk med munken, vil den præstemand gøre os pladsen stridig? Pil af, skaldepande! Og han var så udholdende og påtrængende, at han som oftest gik af med sejren og ubemærket smuttede ind i huset.

Når han så ved morgengry vendte tilbage til sin celle, kastede han sig ned for Guds moder, til hvis ære og pris alene han indlod sig på disse eventyr og tog verdens dadel på sig; og når det var lykkedes ham at føre et fortabt lam tilbage og anbringe det i et eller andet helligt kloster, så tykkedes han sig saligere over for himmeldronningen, end om han havde omvendt tusind hedninge. For det var hans ganske ejendommelige sværmeri: at bestå det martyrium i verdens øjne at gælde for en uren og vellystning, mens den allerreneste frue i Himlen vel vidste, at han endnu aldrig havde rørt en kvinde og usynligt satte en krans af hvide roser på hans skændede hoved.

Engang hørte han om en særlig farlig person, som ved sin ejendommelige skønhed anrettede megen skade, ja endog blodsudgydelse, da en fornem og barsk kriger bevogtede hendes dør og strakte hver den til jorden, som indlod sig i strid med ham. Straks foresatte Vitalis sig at angribe og besejre dette helvede. Han skrev ikke først synderindens navn på sin liste, men gik lige løs på det berygtede hus og traf også ganske rigtigt ved døren denne soldat, der klædt i skarlagen hovmodigt gik op og ned og bar et kastespyd i hånden.

"Duk lidt til side, munkelil," tilråbte han spottende den fromme Vitalis, "vover du at snuse om ved min løvehule! Din er himlen, verden er vor."

"Himmel og jord, samt alt, hvad derudi er," råbte Vitalis, "tilhører Herren og hans lystige svende. Pak dig, opstadsede lømmel, og lad mig gå, hvor jeg lyster."

Vred løftede krigeren kastespyddets skaft for at slå munken i hovedet med den, men denne drog rask en gren af et fredeligt olietræ frem under kutten, afparerede slaget og traf slagsbroderen så hårdt i panden, at han næsten mistede besindelsen, hvorpå den stridbare præstemand endda gav ham så mange knubs under næsen, at soldaten ganske fortumlet og bandende løb sin vej.

Således trængte Vitalis sejrrig ind i huset, hvor kvindemennesket stod oppe på en lille smal trappe med en lampe i hånden og lyttede til skrigene og støjen. Det var en ualmindelig stor og fast skikkelse, med store smukke, men trodsige ansigtstræk, om hvilke et rødligt hår lig en løvemanke flagrede i rige vilde bølger.

Foragtelig så hun ned på den sig nærmende Vitalis og sagde: "Hvor vil du hen?"

"Til dig min due," svarede han, "har du aldrig hørt tale om den kælne munk Vitalis, den lystige Vitalis?"

Men hun svarede barsk, idet hun spærrede trappen med sin vældige skikkelse: "Har du penge, munk?"

Betuttet svarede han: "Munke har aldrig penge hos sig."

"Så tris du af igen!" råbte hun, "eller jeg lader dig piske ud af huset med glødende brande."

Ganske forbløffet kløede Vitalis sig bag øret, da han endnu ikke havde tænkt sig det tilfælde; for de væsener han havde omvendt, havde naturligvis ikke længere tænkt på nogen syndeløn, og de uomvendte nøjedes med at straffe ham med uhøviske ord for den kostbare tid, som han havde spildt for dem. Men her kunne han slet ikke nå ind i huset for at begynde sin fromme gerning; og dog æggede det ham over al måde netop at tæmme den rødglødende satansdatter, fordi store skønne menneskeskikkelser altid forleder sanserne til at tillægge dem større menneskeværd, end de virkelig har. Forlegen søgte han i sit klædebon og fik da den lille sølvdåse i hænde, der var prydet med en temmelig kostbar ametyst.

"Jeg har intet uden denne," sagde han, "lad mig slippe ind for det."

Hun tog den, betragtede den nøje og bød ham så at gå med ind. Da han var nået til hendes sovekammer, så han sig ikke mere om efter hende, men knælede efter sædvane ned i en krog og bad med høj røst.

Hetæren, der troede, at han af gejstlig vane ville begynde sin verdslige dont med bøn, opslog en ubændig latter og satte sig på sit leje for at se til, da hans fagter i høj grad morede hende. Da det imidlertid ingen ende fik og begyndte at kede hende, blottede hun utugtigt sine skuldre, gik hen til ham, omsluttede ham med sine hvide, stærke arme og trykkede den gode Vitalis med hans ragede tonsurhoved så fast imod sit bryst, at han var nær ved at knæles og begyndte at stønne, som stak han i skærsilden. Det varede imidlertid ikke længe, så begyndte han at slå ud til alle sider, som en fole i smedjen, indtil han havde befriet sig fra den djævelske omfavnelse. Men så tog han den

lange strikke, som han bar om livet og greb fast om kvindemennesket, for at binde hende hænderne på ryggen, så at han fik ro for hende. Han måtte dog brydes voldsomt med hende, inden det lykkedes ham at binde hende; og han bandt også fødderne sammen på hende og kastede så med et vældigt tag den hele bylt hen på sengen. Hvorpå han atter begav sig hen i sin krog og fortsatte sine bønner, som om intet var passeret.

Den lænkede kvinde væltede sig først vred og urolig frem og tilbage, søgte at fri sig og udstødte hundrede eder. Så blev hun roligere, mens munken ikke ophørte med at bede, prædike og besværge, og hen imod morgen lod hun tydelige suk høre, der, som det lød, fulgtes af en sønderknust hilsen. Kort sagt, da solen steg op, lå hun som en Magdalene for hans fødder, befriet for sine bånd og vædede sømmen af hans klædebon med sine tårer. Værdig og munter klappede Vitalis hendes hoved og lovede at komme igen ved næste nats frembrud, for at meddele hende, i hvilket kloster han havde fundet en bodscelle til hende. Så forlod han hende, men forglemte ikke først at indskærpe hende, at hun i mellemtiden ikke måtte lade sig forlyde med sin omvendelse og skulle sige til alle og enhver, at han havde været rigtig livlig hos hende.

Men hvor forskrækket blev han ikke, da han til den fastsatte tid kom igen og fandt døren fast låset, mens fruentimmeret sad stadselig i frisk puds ved vinduet. "Hvad vil du, præst?" råbte hun ned til ham, og forundret svarede han halvhøjt: "Hvad skal det betyde, mit lam? Afför dig den syndige stads, og lad mig komme ind for at berede dig til din bod."

"Du vil ind til mig, slemme munk," sagde hun smilende, som om hun havde misforstået ham, "har du penge eller penges

værd hos dig?" Med åben mund stirrede Vitalis derop, så ruskede han fortvivlet i døren; men den var og blev lukket, og kvindemennesket var også forsvundet fra vinduet.

De forbigåendes latter og forbandelser drev endelig den tilsyneladende fordærvede og skamløse munk bort fra det berygtede hus; men hans eneste higen og tragten gik ud på igen at nå ind i dette hus og med ethvert middel overvinde den onde, der stak i kvindemennesket.

Behersket af disse tanker, rettede han sine fjed mod en kirke, hvor han i stedet for at bede, tænkte over middel og vej til at skaffe sig adgang til den fortabte. Imidlertid faldt hans blik på den bøsse, hvor de milde gaver opbevaredes, og næppe var kirken, hvor det imidlertid mørknedes, blevet tom, før han med kraftig hånd slog bøssen op og kastede dens indhold, der bestod af en mængde små sølvpenge, i sin opskørtede kutte og hurtigere end en forelsket ilede til synderindens bolig.

En pyntelig laps skulle netop til at smutte ind ad døren, der blev åbnet, da Vitalis greb ham bag i de duftende lokker, slyngede ham ud på gaden og slog døren i for næsen af ham, mens han selv sprang indenfor; og således stod han efter få øjeblikkes forløb atter over for den ryggesløse person, der betragtede ham med funklende øjne, da han kom til syne i stedet for den ventede laps. Men Vitalis kastede hurtigt de stjålne penge på bordet og sagde: "Er det nok for i nat?" Tavs men omhyggelig talte hun pengene og sagde så: "Det er nok," og gemte dem.

Nu stod de underligt overfor hinanden. Hun bed latteren i sig og så ud, som vidste hun af intet at sige, og munken prøvede hende med bekymrede og usikre blikke og vidste ikke, hvordan

han skulle gribe det an at tale hende til rette. Men da hun pludselig slog over i forføreriske fagter og ville lade sin hånd glide gennem hans blanke mørke skæg, da brød hans gejstlige gemyts uvejr vældigt løs, vred slog han hende over hånden, kastede hende hen på sengen, så den rystede, og alt som han knælede ned på hende og holdt hendes hænder fast, begyndte han – uberørt af hendes yndigheder, i den grad at tale hende til hjertet, at hendes forstokkethed endelig lod til at smelte.

Hun hørte op med de voldsomme anstrengelser for at løsrive sig, tårer flød hyppigt ned over det smukke, kraftige ansigt, og da den ivrige gudsmand nu gav hende fri og stod oprejst ved hendes syndige leje, lå den store skikkelse der, udstrakt med matte lemmer, som slået af anger og bitterhed, hulkende og med de tilslørede øjne rettet på ham, ret som forundret over denne ufrivillige forvandling. Da forvandledes også hans veltalende vredes storm til mild rørelse og inderlig medlidenhed; i sit indre priste han sin himmelske beskytterinde, til hvis ære det var lykkedes ham at vinde denne sejr, den sværeste af alle, og hans tale strøg nu forsonende og trøstende som milde forårsluftninger hen over dette hjertes brudte is.

Gladere, end om han havde nydt den sødeste lykke, ilede han bort, men ikke for på sit hårde leje at nyde blot en times søvn, men for ved den hellige jomfrus alter at bede for den stakkels angerfulde sjæl, indtil dagen var brudt fuldstændig frem; for han gjorde det løfte ikke at lukke et øje, før det forvildede lam var i sikker forvaring bag den skærmende klostermur.

Det var også næppe blevet højlys morgen, før han igen begav sig på vejen til hendes hus; men samtidig så han fra den anden

side af gaden den vilde stridsmand komme anstigende, som efter en bortsviret nat, halvdrukken havde sat sig i hovedet endelig at generobre hetæren.

Vitalis var nærmere ved den usalige port, og behændigt sprang han hen imod den for ganske at nå den; da slyngede den anden spyddet efter ham, så at det blev siddende i døren med rystende skaft, tæt ved siden af munkens hoved; men endnu før det var hørt op med at ryste, rev munken det af al kraft ud af træet, vendte sig mod soldaten, der rasende sprang til med draget sværd, og drev ham lynsnart spyddet gennem brystet; manden sank død om, og næsten i samme øjeblik blev Vitalis taget til fange, bundet og ført i fængsel af en trop krigsmænd, der kom fra deres nattevagt og havde set hans dåd.

Med sand bekymring så han sig tilbage efter det lille hus, hvor han nu ikke kunne fuldføre sin gode gerning; vagten troede, at han kun beklagede det uheld at være blevet forhindret i sit syndige forsæt, og trakterede den formentlig uforbederlige munk med prygl og skældsord, indtil han kom til fængslet.

Der måtte han sidde flere dage og blev ofte stillet for dommeren; ganske vist blev han til sidst løsladt uden straf, fordi han havde dræbt manden i nødværge. Dog gik han kun ud af striden som drabsmand, og alle råbte på, at man nu endelig skulle fratage ham den gejstlige dragt. Men biskop Johannes, der dengang herskede i Alexandria, må have haft en anelse om den sande sammenhæng, eller fattet en anden højere plan, da han vægrede sig ved at støde den berygtede munk ud af kleresiet og befalede foreløbig at lade ham vandre sin sælsomme vej.

Denne førte ham uopholdelig tilbage til den omvendte synderinde, der nu imidlertid igen havde skiftet sind og ikke lukkede den forskrækkede og bekymrede Vitalis ind, førend han igen et eller andet sted tilvendte sig en værdigenstand og bragte hende den. Hun angrede og omvendte sig for tredje gang, og på samme vis for fjerde og femte gang, da hun fandt disse omvendelser fordelagtigere end alt andet, og desuden den onde ånd i hende fandt en djævelsk fornøjelse i med skiftende kunster og opspind at holde den stakkels munk for nar.

Denne var nu virkelig også i sandhed en martyr; for jo værre han blev skuffet, des mindre kunne han lade af med sine anstrengelser, og det forekom ham; som om hans egen salighed netop afhang af denne ene persons forbedring. Han var nu allerede en drabsmand, kirkerøver og tyv; men hellere ville han have ladet sin ene hånd hugge af end opgive noget af sit ry som vellystning, og alt som dette virkelig i hans hjerte blev ham svært og sværere at bære, bestræbte han sig ydermere for ved løsagtig tale i verdens øjne at opretholde det slemme skin, thi denne martyrspecialitet havde han nu engang valgt sig. Dog blev han bleg og mager af det og begyndte at slæbe sig af sted, lig et skyggebillede, men altid med smil om munden.

Overfor hint prøvelsens hus boede nu en rig græsk købmand, der havde en eneste datter ved navn Jole, som kunne gøre og lade som hun ville, men dog ikke ret vidste, hvad hun skulle tage sig for hele den lange dag; for hendes fader, der havde trukket sig tilbage fra forretningerne, studerede Platon, og når han var træt af det, forfattede han sirlige epigrammer om de antikke udskårne stene, han samlede og besad en stor mængde af. Men når Jole derimod havde sat sit strengespil til side, vidste

hun ingen udvej for sine livlige tanker, men kiggede – hvor der fandtes en åbning, op mod himmelen og ud i det fjerne.

Således opdagede hun også munkens færden i gaden og erfarede, hvorledes det hang sammen med den berygtede klerikus. Forskrækket og sky betragtede hun ham fra sit sikre skjul og kunne ikke lade være med at beklage hans statelige skikkelse og mandige udseende. Men da hun af en slavinde, der var en af den onde skøges slavinders fortrolige, erfarede, hvorledes Vitalis blev bedraget, og hvorledes det i virkeligheden forholdt sig med ham, så undrede hun sig over al måde, og langt fra at ære dette martyrium, blev hun grebet af en sælsom vrede og fandt ikke, at den slags hellighed gavnede hendes køns ære. Hun drømte og grublede en tid lang over det, og blev stadig mere utilfreds, mens samtidig hendes deltagelse for munken blev større og krydsedes med vreden.

Pludselig besluttede hun sig til, når jomfru Maria ikke havde forstand nok til at føre den vildfarne ind på en velanstændigere vej, selv at overtage dette og fuske hende lidt i håndværket, uden at ane, at hun netop var himmeldronningens ubevidste redskab. Og øjeblikkelig gik hun til sin fader, besnærede sig over skøgens upassende genboskab, og besvor ham, i kraft af sin rigdom for enhver pris øjeblikkelig at skaffe hende af vejen.

Den gamle forføjede sig efter hendes anvisning straks til fruentimmeret og bød hende en vis sum for hendes hus, når hun ville forlade det på stående fod og flytte fuldstændig bort fra nabolaget. Hun forlangte intet bedre og var samme formiddag forsvundet fra byen, mens den gamle igen sad over sin Platon og ikke bekymrede sig mere om den sag.

Desto ivrigere var nu Jole med at rydde huset fra øverst til nederst for alt, hvad der kunne minde om den tidligere ejerinde, og da alt var fejet og renset, lod hun alt således gennemrøge med fine urter, at de vellugtende røgskyer trængte ud af alle vinduer.

Så lod hun ikke andet bære over i det tomme værelse end et tæppe, et rosentræ og en lampe, og da hendes fader, der gik til ro med solen, var faldet i søvn, gik hun selv derover med en rosenkrans på håret og satte sig muttersene på det udbredte tæppe, mens to tilforladelige tjenere bevogtede døren.

Disse jog forskellige natsværmere bort; så såre de imidlertid så Vitalis komme anstigende, skjulte de sig og lod ham uhindret slippe ind ad den åbne dør. Med mange suk steg han op ad trappen, fuld af frygt for atter at føle sig narret og fuld af håb om endelig ved dette væsens oprigtige anger at blive befriet for den byrde, som forhindrede ham fra at redde så mange andre sjæle. Men hvor forbavset blev han ikke ved at træde ind i værelset, da han fandt dette fuldstændig befriet for alt den røde løvindes flitterstads, og i stedet for hende så en yndig og fin skikkelse sidde på tæppet med rosentræet lige over for sig på gulvet.

"Hvor er den usalige, som boede her?" spurgte han, mens han forbavset så sig omkring, og så lod sine blikke hvile på den yndige skikkelse, som han så for sig.

"Hun er vandret ud i ørkenen," svarede Jole, uden at se op, "der vil hun leve en eneboers liv og gøre bod; for det er pludselig i morges kommet over hende og har knækket hende som et græsstrå, og hendes samvittighed er endelig vågnet. Hun råbte på en præst, en vis Vitalis, at han skulle stå hende bi. Men

ånden, der var kommet over hende, lod hende ikke have ro; den dåre skrabede alt sit gods sammen, solgte det og gav pengene til de fattige, hvorpå hun på stående fod, i en hårdugs særk, med afskåret hår og en stav i hånden drog didhen, hvor ørkenen er."

"Priset være du, Herre, og lovet din nådige moder!" udbrød Vitalis, og foldede hænderne i glad andagt, mens det var, som faldt en sten ham fra hjertet; men han betragtede tillige pigen med hendes rosenkrans nøjere og talte:

"Hvorfor sagde du: den dåre, og hvem er du, hvor kommer du fra, og hvad har du i sinde?"

Den yndige Jole fæstede nu sit mørke blik endnu dybere mod jorden; hun bøjede sig fremover, og en dyb skamrødme dækkede hendes ansigt, da hun selv skammede sig over de stygge ting, hun nu stod i begreb med at sige til en mand.

"Jeg er," sagde hun, "et forstødt forældreløst barn, der hverken har fader eller moder mere. Dette tæppe, denne lampe og dette rosentræ er de sidste rester af min arvelod, og med dem har jeg nu nedsat mig her for at begynde det liv, som hun, der boede her før mig, nys har opgivet."

"Ih, så skal da -!" udbrød munken og slog hænderne sammen; "se mig blot til, hvor Djævelen er flittig. Og dette frejdige, lille væsen siger den ting så tørt, som om jeg ikke var Vitalis! Nå, min kis, hvad vil du så gøre? Sig det endnu engang!"

"Jeg vil hellige mig til kærligheden og tjene mændene, så længe denne rose lever," sagde hun og pegede flygtigt på træet; dog kunne hun knap få ordene frem, og var nær ved at synke i jorden af skam, således krympede hun sig; og denne naturlige skam hjalp skælmen godt til at overbevise munken om, at han

her havde med en barnlig uskyldighed at gøre, der, besat af Djævelen ville styrte sig hovedkulds i afgrunden. Han strøg sig om skægget af glæde over engang at være kommet i den grad i rette tid, og for at nyde sit velbehag endnu længere, sagde han langsomt og muntert:

"Og hvad så bag efter, min due?"

"Bag efter vil jeg som den usaligste sjæl fare ned til Helvede, hvor fru Venus er, eller måske også, hvis jeg træffer en god præst, siden gå i kloster og gøre bod."

"Det bliver jo bedre og bedre," udbrød han, "det er jo en hel krigsplan og slet ikke dårligt fundet på; for hvad præsten angår, så står han allerede for dig, du lille fortøjede helvedessteg. Og klosteret er også stillet op for dig lig en musefælde, kun med den forskel, at man spadserer derind foruden synd, forstår du? Uden synd – når undtages dit nette forsæt, som imidlertid må kunne tjene som en ganske antagelig angerbid for dit hele liv; for ellers ville du lille heks blive alt for pudserlig og spøgefuld af en rigtig nonne at være. Men," fortsatte han med alvorlig stemme, "først og fremmest af med roserne på dit hoved, og hør så efter!"

"Nej," sagde Jole lidt kækkere, "først vil jeg høre efter, og så vil jeg se, om jeg vil tage roserne af. Efter at jeg nu engang har besejret min kvindelige følelse, er ord ikke mere nok til at afholde mig; før jeg kender synden og uden synd vil jeg ingen anger kende; det giver jeg dig at betænke, førend du gør dig ulejlighed! – Men alligevel vil jeg nu høre på dig."

Nu begyndte Vitalis den skønneste prædiken, han nogensinde havde holdt. Pigen hørte yndigt, tækkeligt og opmærksomt til, og synet af hende øvede – uden at han vidste

af det – en mærkelig indflydelse på hans ord, da genstanden for hans omvendelse ved sin skønhed og finhed som af sig selv fremkaldte en forhøjet veltalenhed. Men da der ikke var det mindste alvor i det, som hun på syndig vis foregav, kunne munkens tale heller ikke ryste hende dybt; tværtimod svævede et yndigt smil om hendes læber, og da han var færdig og forventningsfuld tørrede sveden af sin pande, sagde Jole:

"Jeg er kun halvt rørt af dine ord og kan ikke beslutte mig til at opgive mit forehavende; for jeg er alt for nysgerrig efter at vide, hvorledes det er at leve i lyst og synd."

Som forstenet stod Vitalis der og kunne ikke få et eneste ord frem. Det var første gang, at hans omvendelseskunst var slået så grundigt fejl. Sukkende og grublende gik han op og ned i værelset og betragtede da igen den lille helvedeskandidat. Djævelens magt syntes her på en uhyggelig måde at forene sig med uskylden om at stride imod ham. Men desto lidenskabeligere troede han på sin sejr.

"Jeg går ikke af stedet," udbrød han endelig, "førend du angrer, om jeg så skal tilbringe tre dage og tre nætter her."

"Det vil kun gøre mig endnu mere hårdnakket," svarede Jole, "jeg vil imidlertid tage betænkningstid og igen høre på dig næste nat; imidlertid lover jeg dig intet at foretage i sagen og forblive i min nuværende tilstand, hvorimod du må love mig ikke at omtale mig for nogen som helst og kun komme hid ved nattetide."

"Således være det!" udbrød Vitalis, begav sig bort, og Jole smuttede hurtigt tilbage til sin faders hus.

Hun sov kun kort og ventede med længsel aftenen, fordi munken, som hun havde næret så nær den hele nat, behagede

hende endnu bedre end på fjernt hold. Hun så nu, hvilken sværmerisk ild der glødede i hans øjne, og hvor bestemte alle hans bevægelser var trods den gejstlige dragt. Når hun så gjorde sig hans selvfornægtelse, hans udholdenhed i det engang valgte, klar, kunne hun ikke lade være med at ønske sig alle disse gode egenskaber anvendt til hendes egen gavn og glæde – og det i en forelsket og trofast ægtemands skikkelse. Hendes opgave var derfor af en vakker martyr at skabe en endnu bedre ægtemand.

Den følgende nat fandt Vitalis hende i tide på hendes tæppe og han fortsatte sine bestræbelser for at bevare hendes dyd med uformindsket iver. Han måtte stadig stå op, når han ikke netop knælede ned i bøn. Jole derimod gjorde sig det bekvemt; hun lagde sig med overkroppen tilbage på tæppet, slog armene om sin hals og betragtede med halvlukkede øjne ufravendt munken, der stod foran hende og prækede. En gang imellem lukkede hun øjnene, som overlistedes hun af søvn, og så snart Vitalis opdagede dette, sparkede han til hende med foden for at vække hende. Men denne vrantne forholdsregel faldt dog med hver gang blidere ud, end han havde til hensigt, for så såre hans fod nærmede sig pigens slanke side, sagtnedes af sig selv dens vægt og berørte kun blidt de sarte ribben, og desuagtet gennemstrømmede så en ganske mærkværdig følere hele den lange munk, en følelse, som ved alle de andre skønne synderinder, som han hidindtil havde omvendt, aldeles ikke havde indfundet sig.

Hen ad morgenstunden nikkede Jole hyppigere, og endelig udbrød Vitalis vredt:

"Barn, du hører ikke efter, du er ikke til at vække, du fremturer i ligegyldighed!"

"Dog ikke," sagde hun, idet hun pludselig slog øjnene op, og et sødt smil fløj hen over hendes ansigt, ret som var den begyndende dag at skue på det, "jeg har hørt godt efter og afskyr nu hin elendige synd; den er blevet mig så meget modbydeligere, som den forarger dig, kære munk; for intet, som du ikke synes om, vil nu kunne tiltale mig."

"Virkelig?" udbrød han fuld af glæde, "så er det dog lykkedes for mig; kom nu straks med i klosteret, for at vi kan være sikre på dig. Denne gang vil vi smede, mens jernet er varmt."

"Du forstår mig ikke rigtigt," svarede Jole og slog atter rødmende øjnene ned, "jeg er forelsket i dig og har fattet kærlighed til dig."

Vitalis havde i samme øjeblik en følelse af, at han blev slået af en hånd på hjertet, uden at han dog syntes, at det gjorde ondt. Beklemt stod han der og spilede øjne og mund op.

Men Jole blev ved, idet hun stadig rødmede mere og mere, og sagde sagte og blidt: "Nu må du også forsøge at fordrive denne ny ulykkelige idé, for ganske at fri mig fra det onde, og jeg håber, at det vil lykkes dig."

Vitalis gjorde, uden at sige et ord, kort omkring og løb ud af huset; i stedet for at opsøge sit leje løb han ud i den sølvgrå morgen og tænkte efter, om han én gang for alle skulle overlade denne unge fordægtige person til sin skæbne eller forsøge på også at udjage denne sidste grille, der forekom ham at være den betænkeligste af alle og heller ikke ganske uden fare for ham selv. Dog, en vred skamrødme steg op i hans hoved ved tanken om, at sligt kunne være farligt for ham selv; men så faldt det

ham straks ind, at Djævelen kunne have stillet et net op for ham, og hvis så var, var det bedst i tide at fly. Men at rømme marken for sligt fjerlet djævelsblændværk! Og hvis nu virkelig det stakkels lille væsen mente det godt og med nogle kraftige, hårde ord kunne helbredes for sin sidste grille? Kort sagt, Vitalis kunne ikke blive enig med sig selv, og det så meget mindre, som i hans hjertes grund allerede en uklar dønning bragte hans fornufts skib til at gynge.

Han smuttede derfor i sin nød ind i et gudshus, hvor kort i forvejen en skøn gammel marmorstøtte af Juno – forsynet med en gylden helgenglorie – var blevet opstillet som madonnabillede, for at denne kunstens gudegave ikke skulle gå tabt. For denne Maria kastede han sig ned, og forebragte hende inderlig sin tvivl og bad sin herskerinde om et tegn. Hvis hun nikkede, ville han fuldende omvendelsen, rystede hun på hovedet, så ville han opgive det.

Men billedstøtten lod ham i den skrækkeligste uvished og gjorde ingen af delene, hun hverken nikkede eller rystede på hovedet. Kun da et rødligt skær af morgenskyerne fløj hen over marmoret, syntes ansigtet at smile huldsaligt; være det sig nu, at den gamle gudinde, beskytterinden af ægteskabelig tugt og sæd, brød igennem, eller at den ny kom til at le ad sin tilbeders nød; for i grunden var de jo begge to kvinder, og kvinder ler altid, når en elskovshandel er i vente. Men Vitalis blev ikke klogere af det; tværtimod blev han endnu underligere til mode ved det skønne syn; ja mærkværdigt nok syntes billedstøtten at antage den rødmende Joles træk, som hun opfordrede ham til at fordrive kærligheden til ham af hendes sind.

Imidlertid vandrede samtidig Joles fader omkring under sin haves cypresser; han havde erhvervet sig nogle meget smukke ny stene, hvis billedværker havde bragt ham tidligt på benene. Henrykt betragtede han dem, mens han lod dem spille i den opgående sol. Der var en dunkel ametyst, hvor Luna styrede sin vogn over himlen, uden at ane, at Amor havde sat sig op bag på, mens amoriner sværmede omkring og tilråbte hende på græsk: "Der er én bag!" – En prægtig onyx viste Minerva, der i tanker sad med Amor på skødet, mens han med hånden ivrigt polerede hendes brystharnisk for at spejle sig i det.

Endelig tumlede på en karneol Amor sig som en salamander i en vestalsk ild og satte dennes vogterske i forvirring og skræk.

Disse scener æggede den gamle til nogle *disticha*, og han tænkte efter, hvilket af dem han først skulle tage fat på, da hans datter Jole kom bleg og forvåget gennem haven. Bekymret og forundret kaldte han på hende og spurgte, hvad der havde røvet hende hendes søvn; men førend hun kunne svare, viste han hende sine klenodier og forklarede hende meningen med dem.

Så drog hun et dybt suk og sagde: "Ak, når alle disse store magter, kyskheden, visdommen og religionen selv ikke kan værge sig mod kærligheden, hvorledes skal så jeg stakkels ubetydelige væsen forskanse mig mod den."

Over disse ord blev den gamle herre ikke lidet forbavset. "Hvad må jeg høre?" sagde han, "skulle virkelig den stærke Eros' pil hade ramt dig?"

"Den har gennemboret mig," svarede hun, "og hvis jeg ikke inden et døgn er i besiddelse af den mand jeg elsker, så er jeg dødsens."

Omendskønt nu faderen var vant til at føje hende i alt, hvad hun bad om, var dette hastværk ham dog lidt for hidsigt, og han formanede datteren til ro og betænksomhed. Det sidste manglede hende aldeles ikke, og hun brugte den så godt, at den gamle udbrød:

"Så skal jeg altså udøve den usleste af alle faderpligter og løbe efter den udvalgte mandsling og trække ham ved næsen hen til det bedste, som jeg kalder mit, og bede ham endelig at tage det i besiddelse. Her er en smuk lille kone, kære herre, De må endelig ikke forsmå hende! Jeg ville ganske vist hellere give Dem et par ørefigener, men pigebarnet er ved at dø, og jeg må være høflig; altså vær så nådig; spis for Himlens skyld den postej, der bliver dig budt. Den er fortræffeligt bagt og smelter på tungen!"

"Det kan vi alt sammen spare os," sagde Jole; "for hvis du tillader mig det, håber jeg at formå ham til, at han af sig selv kommer og anholder om min hånd."

"Og hvis så han, som jeg slet ikke kender, er en slyngel og en døgenigt?"

"Så skal han med hån jages bort; men han er en hellig mand."

"Så gå da, og overlad mig til muserne," sagde den gode gamle.

Da aftenen kom, fulgte natten ikke så hurtigt på tusmørket, som Vitalis betrådte det bekendte hus efter Jole. Men således var han endnu aldrig trådt derind, hans hjerte bankede og han fik at føle, hvad det vil sige at gense et væsen, der havde spillet en sådan trumf ud. En anden Vitalis steg op ad trappen, end den, der om morgenen var gået ned ad den, endskønt han selv var den, der forstod mindst af det, da den stakkels

kvindeomvender og berygtede munk jo ikke engang kendte forskel på en skøges og en ærbar kvindes smil.

Og dog kom han i god mening og med det gamle forsæt nu endelig at forjage alle unyttige tanker fra det lille uhyres hoved; kun foresvævede det ham, som om han, når dette var lykkedes ham, måtte tillade sig en pause i sin martyrvirksomhed, eftersom denne begyndte at trætte ham meget.

Men det var ham beskåret, at der i dette forheksede bus altid skulle vente ham ny overraskelser. Da han nu betrådte værelset, var det pyntet på det nydeligste og udstyret med alt bohave. En fin, indsmigrende blomsterduft fyldte rummet og stemte til en vis sædelig verdslighed; på en snehvid løjbænk, på hvis silke ingen uordentlig fold var at se, sad Jole herlig pyntet, i sødt bekymret melankoli, lig en grublende engel. Under det smukt foldede brystklæde bølgede det så stærkt som storm i et glas vand, og hvor skønt end de hvide arme skinnede, som hun holdt overkors under brystet, så så dog al denne ynde så tækkelig og tilladelig ud, at Vitalis sædvanlige talekunst blev ham stikkende i halsen.

"Du er forundret, smukke munk," begyndte Jole, "over at finde denne stads og pragt her. Vid, at det er den afsked, som jeg agter at tage med verden, og med det samme vil jeg aflægge den tilbøjelighed, som jeg desværre føler for dig. Men det skal du hjælpe mig med efter bedste evne og på den måde, som jeg har udtænkt og fordrer af dig. Når du nemlig taler til mig i denne dragt og som gejstlig mand, nytter det stadig intet, og en præsts adfærd formår ikke at overbevise mig, da jeg tilhører verden; jeg kan ikke helbredes for kærligheden af en munk, da han ikke kender til den og ikke ved, hvad han taler om. Hvis det

derfor er dig magtpåliggende at give mig min ro igen og vende mine tanker mod Himlen, så gå ind i det værelse der, hvor verdslige klæder ligger tilrede. Byt din munkedragt med disse, pynt dig som en verdensmand og sæt dig så hos mig for sammen med mig at nyde et lille måltid; og opbyd så i denne verdslige tilstand al din forstand og skarpsindighed for at drage mig bort fra dig og op mod den himmelske salighed."

Vitalis svarede intet hertil, men betænkte sig en stund; så besluttede han, at gøre en ende på alle disse lidelser og virkelig uddrive verdensdjævelen med hans egne våben ved at gå ind på Joles egensindige forslag.

Han begav sig altså virkelig ind i det tilstødende værelse, hvor et par prægtige småfyre ventede på ham med kostbare klæder af linned og purpur.

Næppe havde han iført sig disse, før han forekom sig selv et hoved højere, og han skred med ædel anstand tilbage til Jole, hvis øjne hang ved ham, og som klappede i hænderne af glæde.

Nu skete der imidlertid et sandt under og en sælsom forvandling med munken; for næppe sad han i sin verdslige stads ved siden af den yndige kvinde, så var det nærmest foregående som bortblæst af hans hjerne, og han glemte aldeles sit forsæt.

Uden at kunne bringe et eneste ord frem, lyttede han begærligt til Joles ord, da hun greb hans hånd og nu fortalte ham sin sandfærdige historie, nemlig hvem hun var, hvor hun boede, og hvorledes det var hendes inderligste ønske, at han skulle opgive sin ejendommelige levemåde, og anholde hos hendes fader om hendes hånd, på det at han kunne blive en god og Gud velbehagelig ægtemand; hun sagde endnu mange

forunderlige ting med de nydeligste ord om en lykkelig og dydig kærlighedshistorie; men sluttede med det suk, at hun godt kunne indse, hvor forgæves hendes længsel var, og at han nu måtte gøre sig umage for at tale hende fra alle disse ting; men ikke før han tilbørligt havde styrket sig dertil ved spise og drikke.

Nu satte på hendes vink hendes folk drikkekar på bordet samt en kurv med bagværk og frugter. Jole blandede den stille Vitalis en skål vin og rakte ham venligt noget at spise, så at han følte sig som hjemme, og hans barneår næsten randt ham i hu, da han som lille dreng blev kærligt bespist af sin moder. Han spiste og drak, og da han var færdig, så var det, som måtte han nu allerførst hvile ud efter en stor anstrengelse; og se, vor Vitalis bøjede sit hoved til side hen imod Jole og sov ufortøvet ind, til solen steg op.

Da han vågnede, var han ene, og ingen hverken at se eller høre. Heftigt sprang han op og forfærdedes over det glimrende klædebon, han havde på; hurtigt stormede han gennem hele huset fra øverst til nederst for at søge om sin munkekutte; men der var ikke det mindste spor af den at finde, førend han opdagede en lille hoben kul og aske, hvorpå der lå et forbrændt ærme af hans præsteklædning, så at han med rette formodede, at samme her var blevet højtideligt brændt.

Han stak nu forsigtigt hovedet snart ud ad denne, snart ad hin åbning til gaden og trak sig tilbage, hver gang nogen nærmede sig. Endelig kastede han sig på silkeløjbænken, så bekvemt og mageligt, som havde han aldrig hvilet på et hårdt munkeleje; så tog han sig sammen, ordnede sit klædebon og smuttede ophidset hen til husdøren. Der tøvede han endnu en

stund; men pludselig åbnede han den på vid gab og gik med glans og værdighed ud i det fri. Ingen kendte ham; men alle antog ham for en stor herre fra det fjerne, som tilbragte nogle glade dage i Alexandria.

Han så hverken til højre eller til venstre, ellers ville han have opdaget Jole på hendes hus' tinde. Så gik han den nærmeste vej til sit kloster, hvor imidlertid netop alle munke samt deres forstander havde besluttet at forstøde ham af deres midte, da hans synders mål nu var fuldt, og han kun gerådede kirken til forargelse og skade; men da de så ham komme i sit verdslige og hoffærdige puds, stødte det fuldstændig bunden ud på deres langmodigheds kar, de stænkede og overøste ham med vand fra alle sider og drev ham med kors, koste, gafler og køkkenredskaber ud af klosteret.

Denne uhøviske behandling ville til enhver anden tid have været ham en nydelse og triumf for hans martyrium. Nu lo han ganske vist også indvendig, men af en derfra temmelig forskellig grund. Endnu engang gik han om stadens ringmure og lod sin røde kappe flagre for vinden. En herlig brise blæste fra det hellige land hen over havet; men Vitalis blev stadig verdsligere til mode, og uformærket rettede han atter sin gang ind i stadens larmende gader, opsøgte huset, hvor Jole boede, og fuldbyrdede hendes vilje.

Han blev nu en lige så fortræffelig verdensmand og ægtefælle, som han før havde været martyr; men kirken var, da den erfarede den rette sammenhæng, utrøstelig over en sådan helligs bortgang, og anvendte alt for atter at drage flygtningen tilbage i sit skød.

Men Jole holdt fast på ham, og mente, at han var nok så godt forvaret hos hende.

Dorotheas blomsterkurv

Men at miste hinanden således er snarere at finde hinanden.

Franciscus Ludovicus Blosius:
Gejstlig undervisning, kap. 12.

Ved Pontus Euxinus sydlige bred, ikke langt fra Halysflodens munding, lå i den klare forårsmorgens lys et romersk landsted.

Fra Pontus' vande bar nordøstenvinden forfriskende kølighed gennem haverne, så at hedningene og de hemmelige kristne følte sig lige så vel til mode som de skælvende blade på træerne.

I en løvhytte ved havet stod, afsides fra den øvrige verden, et ungt par, en smuk ung mand overfor en allerkæreste pige. Hun holdt en stor, smukt udskåret skål af en gennemsigtig rødlig sten i vejret, for at ynglingen kunne beundre den, og morgensolen strålede nok så herligt gennem skålen, hvis røde skær på pigens ansigt skjulte hendes egen rødmen.

Det var patricierdatteren Dorothea, om hvis hånd Fabricius, provinsen Kappadociens statholder, ihærdigt anholdt. Da han imidlertid var en pedantisk kristenforfølger, og Dorotheas forældre følte sig tiltrukket af den ny verdensanskuelse og flittigt søgte at tilegne sig den, så stred de så godt som muligt imod den mægtige inkvisitors påtrængenhed. Ikke således at forstå, at de på nogen måde ville drage deres børn ind i religiøse kampe eller udmønte deres hjerter til håndpenge for troen; dertil var de alt for ædle og frisindede; men de mente nu en gang, at en religiøs menneskepiner altid måtte blive en dårlig hjertenskær.

Denne betragtning behøvede Dorothea selv ganske vist ikke at anstille, da hun besad et andet værn mod statholderens bejlen i sin kærlighed til hans skriver Theofilus, der nu netop stod ved siden af hende og sælsomt betragtede den rødlige skål.

Theofilus var en velopdragen, fintdannet mand af hellensk herkomst, der havde svunget sig i vejret trods megen modgang og nød almindelig agtelse hos enhver. Men fra sin ungdoms trængselstid af havde han beholdt et noget mistroisk og indesluttet væsen og nøjedes med, hvad han havde sig selv at takke for, mens han havde svært ved at tro, at nogen anden af fri vilje ville ham det særlig vel.

Han havde den unge Dorothea inderlig kær; men alene den omstændighed, at den fornemste mand i Kappadocien bejlede til hende, afholdt ham fra at nære noget håb for sig selv, og for ingen pris havde han villet gøre en latterlig figur ved siden af sin herre.

Ikke des mindre søgte Dorothea at nå sine ønskers mål og først og fremmest sikre sig hans nærværelse så ofte som muligt, og da han stadig lod rolig og ligegyldig, vovede hendes lidenskab sig ind på små mislige kneb, og hun søgte at sætte hans skinsyge i bevægelse, idet hun lod som om hun indlod sig mere med Fabricius og viste sig venligere overfor ham. Men den stakkels Theofilus forstod aldeles ikke slig spøg, og hvis han også havde forstået den, ville han dog have været alt for stolt til at vise sig skinsyg. Dog blev han lidt efter lidt revet med og forvirret, så at han under tiden forrådte sig, men straks efter tog sig sammen igen, og der blev da ikke andet at gøre for den forelskede pigelil, end at gå lidt voldsommere til værks og ved given lejlighed pludselig trække nettet sammen.

Han opholdt sig i statsærinde i det pontiske landskab, og Dorothea, som vidste det, var ved forårets frembrud fulgt med sine forældre fra Cæsarea ud til deres landsted. Således havde hun den morgen på møjsommelig udtænkt og kløgtig vis – som halvt tilfældigt, halvt med venligt overlæg – forstået at få ham ind i løvhytten, for at begge dele, både det heldige træf og den venlighed, hun viste ham, skulle bringe ham i munter og tillidsfuld stemning, hvilket de da også gjorde.

Hun vilde vise ham en vase, som en god onkel havde sendt hende til hendes navnedag fra Trapezunt. Hendes åsyn strålede i uskyldig glæde over at have den elskede så nær og så ene hos sig og over at kunne vise ham noget smukt, og han blev da også selv glad til mode; solen gik helt op i hans indre, og han kunne ikke mere hindre sin mund fra at smile tillidsfuld og sine øjne fra at stråle.

Men de gamle har glemt ved siden af den hulde Eros at nævne den misundelige guddom, som i det afgørende øjeblik, når lykken er allernærmest, trækker de elskende et slør for øjnene og fordrejer ordene i deres mund.

Da hun tillidsfuldt gav ham skålen i hånden og han spurgte hende, hvem der havde foræret hende den, forledtes hun af lystig kådhed til den skælmsstreg at svare: "Fabricius!" og hun havde derhos en sikker følelse af, han umuligt kunne misforstå spøgen. Men da hun ikke var i stand til at tilsætte sit glade, livlige smil den blanding af spot over den omtalte fraværende, der ville have tydeliggjort spøgen, så troede Theofilus sikkert, at hendes hulde ærlige glæde kun gjaldt foræringen og dens giver, og at han var gået i en slem fælde ved at overtræde en kreds, der allerede skulle være lukket og fremmed for ham. Stum og

beskæmmet slog han øjnene ned, begyndte at skælve og lod det strålende pragtstykke falde til jorden, hvor det blev slået i stykker.

I den første skræk glemte Dorothea aldeles sin spøg og tillige en smule Theofilus og bukkede sig blot bekymret ned efter skårene, idet hun uden at se på ham udbrød: "Hvor klodset!" så at hun ikke bemærkede forandringen i hans ansigt og ingen anelse havde om hans misforståelse.

Da hun igen fattede sig, rejste sig op, og vendte sig til ham, havde Theofilus allerede stolt taget sig sammen. Mørk og ligegyldig så han på hende, bad hende næsten spottende om forladelse, idet han lovede fuld erstatning for den forulykkede vase, hilste og forlod haven.

Blegnende og bedrøvet så hun efter hans slanke skikkelse, der drog den hvide toga fast omkring sig og bøjede det sorte lokkehoved som i vidtsvævende tanker.

Det sølvklare havs bølger slog sagte og langsomt mod breddens marmortrin; det var ellers ganske stille rundt om, og Dorothea var til ende med sine små kunster.

Grædende sneg hun sig med de opsamlede skår til sit kammer for at skjule dem der.

Nu så de ikke hinanden i mange måneder; Theofilus vendte ufortøvet tilbage til hovedstaden, og da Dorothea om efteråret kom igen, undgik han omhyggeligt ethvert sammentræf med hende, da allerede udsigten til at møde hende forskrækkede og oprørte ham; og således var nu hele den kærlighed på engang forbi.

Nu gik det ganske naturligt til, at hun søgte trøst i sine forældres ny tro, og så snart de mærkede dette, tøvede de ikke

med at bestyrke deres barn deri og ganske sætte hende ind i deres trosbekendelse.

Imidlertid havde også Dorotheas tilsyneladende venlighed øvet sin ulykkelige indflydelse på statholderen, så at Fabricius med dobbelt iver fornyede sit frieri og anså sig for berettiget til det. Så meget ubehageligere berørt blev han da også, da Dorothea næppe mere kunne udholde at se ham, og han lod til at være hende mere imod end pesten selv. Men han trak sig dog ikke tilbage af den grund, tværtimod forøgede han sin påtrængenhed, idet han tillige begyndte at skænde på hende for hendes ny tro og trænge ind på hende med en blanding af smigrerier og slet skjulte trusler.

Men Dorothea bekendte åbent og uden frygt sin tro og vendte sig bort fra ham, som fra en ulegemlig skygge, som man slet ikke ser.

Theofilus hørte om alt dette og om, hvorledes den stakkels pige ikke havde de bedste dage. Mest forbavset blev han over at erfare, at hun aldeles intet ville vide af konsulen. Endskønt han i religiøs henseende var gammeltroende eller snarere ligegyldig, tog han dog ikke forargelse af pigens ny tro og begyndte igen at nærme sig hende for bedre at se og høre, hvorledes det gik hende. Men hvor hun gik og stod talte hun nu kun i de kærligste og længselsfuldeste udtryk om en himmelsk brudgom, hun havde fundet, som ventede på hende i udødelig skønhed for at trykke hende til sit lysende bryst og række hende det evige livs rose osv.

Dette sprog forstod han aldeles ikke, det forargede og krænkede ham og fyldte hans hjerte med en sælsom pinefuld skinsyge mod den ubekendte Gud, der bedårede den svage

kvindes sind, for han kunne kun forstå den overspændte og forladte Dorotheas udtryksmåde på gammel mytologisk vis. Men at være skinsyg på en overjordisk krænkede ikke hans stolthed, ligesom også hans medlidenhed forstummede overfor en kvinde, der pralede af forbindelse med guderne. Og dog var det kun den frugtesløse kærlighed til ham, der lagde hende disse talemåder i munden, ligesom han også stadig beholdt lidenskabens brod i sit hjerte.

Denne tilstand trak ud i kort tid, indtil Fabricius greb voldsomt ind i den. Idet han tog fornyede kejserlige befalinger til kristenforfølgelse til påskud lod han Dorothea og hendes forældre fængsle, datteren endog i en celle for sig, og underkastede hende pinefulde forhør om hendes tro. Nysgerrig nærmede han sig selv og hørte, hvorledes hun højt og lydeligt hånede de gamle guder og bekendte Kristus, med hvem hun var trolovet, som verdens eneherre. Da påkom der statholderen en hadefuld skinsyge. Han besluttede hendes ødelæggelse og befalede at martre hende, og hvis hun fremturede, at dræbe hende. Derpå gik han sin vej. Hun blev lagt på en jernrist, hvorunder kullene glødede sålunde, at heden kun langsomt voksede. Men det gjorde dog ondt i det fine legeme. Hun skreg et par gange dæmpet, mens de til risten lænkede lemmer krympede sig, og tårer skød fra hendes øjne. Imidlertid havde Theofilus, der plejede at holde sig borte fra enhver delagtighed i slige forfølgelser, hørt om sagen og var fuld af uro og skræk ilet til. Uden at tænke på sin egen sikkerhed, trængte han sig gennem det gabende folk, og da han nu selv hørte Dorothea klage sagte, rev han sværdet fra en af soldaterne og stod med et spring ved hendes pinebænk.

"Gør det ondt, Dorothea?" spurgte han smerteligt smilende, beredt til at overskære hendes bånd. Men hun svarede, ret som om al smerte havde forladt hende, og hun gennemstrømmedes af den største fryd: "Hvorledes skulle det kunne gøre ondt? Det er jo min elskede brudgoms roser, jeg ligger på! Se i dag er det min bryllupsdag."

Der svævede ligesom et fint, yndigt skælmeri om hendes læber, mens hendes øjne betragtede ham fulde af salighed. Hun selv og hendes leje strålede med forklaret glans, en højtidelig stilhed udbredte sig, Theofilus lod sværdet synke, kastede det bort og trådte igen beskæmmet og forlegen tilbage, lige som hin morgen i haven ved havet.

Da flammede gløden op på ny, Dorothea sukkede og længtes mod døden. Den blev da også tilstået hende, så at hun blev ført ud til retterstedet for der at blive halshugget.

Med lette skridt skred hun afsted, fulgt af det tankeløse, støjende folk. Hun så Theofilus stå ved vejen og ikke vende sit øje fra hende. Deres blikke mødtes; Dorothea stod et øjeblik stille og sagde venligt til ham: "O Theofilus, hvis du vidste, hvor skønne og herlige min herres rosenhaver er, hvor jeg om få øjeblikke skal vandre, og hvor godt hans søde æbler, som vokser der, smager, så ville du følges med mig!"

Da smilede Theofilus bittert og svarede: "Ved du hvad, Dorothea? Send mig nogle af disse roser og æbler til prøve, når du kommer der hen!"

Da nikkede hun venligt og fortsatte sin vej.

Theofilus så efter hende indtil den af aftensolen forgyldte støvsky, der fulgte toget, forsvandt i det fjerne, og gaden lå øde og stille. Da gik han med tilhyllet hoved hjem og besteg med

vaklende trin sit hus' tinde, hvorfra man havde udsigt til Argeusbjergene, på en af hvis forreste høje retterstedet lå. Han kunne ganske tydeligt skelne en mørk menneskestimmel derude og udbredte længselsfuldt sine arme i den retning. Da troede han i skæret af den dalende sol at se den faldende økse blinke og styrtede sammen med ansigtet mod jorden. Og i det øjeblik var Dorotheas hoved virkelig også faldet.

Men han havde ikke længe ligget ubevægelig der, før en klar glans oplyste dæmringen og blændende trængte ind under Theofilus hænder, der dækkede hans ansigt, og gød sig ned over hans øjne som flydende guld. Samtidig fyldte en fin vellugt luften. Som gennemstrømmet af nyt ukendt liv rejste den unge mand sig op; en underskøn dreng stod for ham, med gyldne lokkehår, iført et stjernebesat gevandt og med lysende nøgne fødder – og holdt en lille kurv i sine lige så lysende hænder. Kurven var fuld af de dejligste roser, hvis lige man aldrig så, og imellem roserne lå der tre paradisiske æbler.

Med et uendelig trohjertet og åbent barnesmil og ikke uden et vist yndigt skælmeri sagde barnet:

"Dette skal jeg bringe dig fra Dorothea," gav ham kurven i hånden, spurgte endda: "Holder du godt fast?" og forsvandt.

Theofilus holdt virkelig kurven, der ikke var forsvundet, i sine hænder; de tre æbler bar mærker af to nydelige tænder, således som det var brug mellem oldtidens elskede. Han spiste dem langsomt med den flammende stjernehimmel over sit hoved. En mægtig længsel gennemstrømmede ham med sin søde ild, og med kurven trykket mod sit bryst og skjult under sin kappe, ilede han ned fra taget gennem byens gader og til statholderens

palads. Denne sad netop til bords og søgte at døve den vilde vrede, der fyldte hans sind, med ublandet cholchervin.

Med strålende øjne trådte Theofilus frem for ham uden at afdække sin kurv og udbrød for hele hans hus:

"Jeg bekender mig til Dorotheas tro, som nu er blevet hendes død; det er den eneste sande!"

"Så far samme vej som den heks!" svarede statholderen, der pint af bitter vrede og glødende had sprang op og lod skriveren halshugge i samme stund.

Således var da Theofilus samme dag for stedse forenet med Dorothea. Hun modtog ham med de saliges rolige blik; som to duer, der, skilte af stormen, igen har fundet hinanden, først i vide kredse drager rundt om deres hjemstavn, således svævede de forenede, hånd i hånd, ilsomt, ilsomt og uden rast hen til himmelens yderste ringe, befriet fra enhver længsel og dog sig selv. Så skiltes de legende og tabte sig i den vide uendelighed, mens den ene vidste, hvor den anden dvælede, og hvad den anden tænkte på, og mens begge to omfattede alle skabninger og al væren med samme søde kærlighed. Da søgte de igen til hinanden med voksende længsel, der intet kendte til smerte eller utålmodighed. De fandt hinanden og vandrede igen forenet fremad, eller hvilede i beskuelsen af sig selv og så nær og fjern den uendelige verden. men engang kom de i sød selvforglemmelse for nær til den hellige treenigheds krystalhus og gik derind; der tabte de bevidstheden og sov ind lig tvillinger under deres moders hjerte, og hvis de ikke imidlertid igen er kommet ud derfra, sover de rimeligvis endnu.

Den lille legende om dansen

Og du skal vorde bygget du Israels jomfru; endnu skal du prydes med håndpaukerne og gå ud i de dansendes rækker. – Da skal en jomfru glæde sig i dans, unge og gamle til hobe.

Jeremias 31. 4 og 13.

Efter den hellige Gregorius' optegnelser var Musa Danserinden mellem helgenerne. Barn af ordentlige folk var hun en nydelig lille jomfru, som tjente Guds moder flittigt og kun var betaget af en lidenskab, nemlig en ubetvingelig danselyst, og det i den grad, at når barnet ikke bad, dansede det ufejlbarligt, og det på alle måder. Musa dansede med sine legesøstre, med børn, med ynglinge og også alene; hun dansede i sit kammer, i sale, i haver og på enge, og selv når hun gik til alteret, lignede det mere yndig dans end gang, og på de glatte marmorfliser foran kirkedøren forsømte hun aldrig hurtigt at forsøge et par dansetrin. Ja, en dag, da hun var ene i kirken, kunne hun ikke holde sig fra at udføre nogle figurer foran alteret og så at sige foredanse jomfru Maria en sirlig bøn.

Hun forglemte sig selv i den grad; at hun blot troede at drømme, da hun så, hvorledes en ældre, men smuk herre dansede hende i møde og så behændigt supplerede hendes figurer, at de begge tilsammen opførte en dans efter alle kunstens regler. Herren bar en kongekåbe af purpur, en guldkrone på hovedet og skinnende sort krøllet skæg, der af årenes sølvrim var ligesom overgydt af et fjernt stjerneskær.

Dertil klang musik ned fra koret, hvor et halvt dusin små engle sad eller stod på brystningen, lod deres tykke runde ben hænge ned over den og håndterede eller blæste forskellige instrumenter. Desuden var disse knægte ganske gemytlige og praktiske og lod deres nodehefter holde af lige så mange stenenglebilleder, der fandtes som udsmykning på korgelænderet; kun den mindste, en pluskæbet fløjteblæser, gjorde en undtagelse, idet han slog benene overkors og forstod at holde nodebladet med sine rosenrøde tæer. Han var også den ivrigste; de andre slingrede med benene, bredte, snart en, så en anden, knitrende svingfjerene ud, så at deres farver glimrede som duehalse, og drillede hinanden under spillet.

Til at undre sig over alt dette havde Musa ingen tid, førend dansen, der varede temmelig længe, var forbi; thi den lystige herre lod til at synes lige så godt om det som jomfruen, der troede at hoppe om i Himlen. Men da musikken hørte op, og Musa stod der og drog vejret dybt, begyndte hun først at blive rigtig bange og så forbavset på den gamle, som hverken pustede eller var varm, og nu begyndte at tale. Han gav sig tilkende som David, jomfru Marias kongelige stamfader og hendes udsending. Og han spurgte hende, om hun havde lyst at tilbringe den evige salighed i en uophørlig glædesdans, en dans, mod hvilken den nu sluttede kun kunne kaldes en bedrøvelig kryben.

Hvorpå hun straks svarede, at hun ikke vidste noget bedre at ønske sig. Hvorpå så igen den salig kong David sagde: Velan, så havde hun ikke andet at gøre end alle sine jordiske levedage at frasige sig al dans, og alene vie sig til bod og gejstlige øvelser, men vel at mærke, uden vaklen og tilbagefald.

Disse betingelser bragte den lille jomfru til at studse, og hun sagde: hun måtte altså fuldstændig give afkald på at danse? Og hun tvivlede på, at der virkelig også blev danset i Himmelen? Thi enhver ting til sin tid; denne jordbund syntes hende god og tjenlig til at danse på, følgelig måtte vel Himlen have andre egenskaber, da jo ellers døden var en ganske overflødig ting.

Men David forklarede hende, hvor storligen hun fejlede i dette, og beviste hende med mange bibelsteder, som også ved sit eget eksempel, at dansen ganske vist var en helliget beskæftigelse for salige. Men nu måtte hun hurtigt bestemme sig, ja eller nej, om hun ved timeligt afsavn ville gå ind til evig glæde eller ej; ville hun ikke, gik han videre; for man havde endnu nogle danserinder nødig i Himlen.

Musa stod stadig tvivlrådig og rådvild og spillede ængsteligt med fingerspidserne på munden; det forekom hende for hårdt for en ukendt løns skyld fra det øjeblik af ikke mere at danse.

Så vinkede David og pludselig spillede musikken nogle takter af en så uhørt lyksalig overjordisk dansemelodi, at hjertet hoppede i livet på pigen, og det jog gennem alle lemmer; men hun formåede ikke at bevæge et eneste til dans og mærkede, at hendes legeme var alt for tungt og stift for denne melodi. Da lod hun længselsfuld sin hånd falde i kongens og lovede, hvad han forlangte.

Da var han ikke mere at se, og de musicerende engle susede, flagrede og trængtes afsted gennem et åbent kirkevindue, efter at de på overgiven barnemanér havde slået de tålmodige stenengle om ørene med deres nodeblade, så det klaskede.

Så gik Musa med andægtige fjed hjemad med den himmelske melodi i ørene og lod sig gøre et groft klædebon, lagde al pynt af

og tog det på. Tillige byggede hun sig i baggrunden af sine forældres have, hvor der rugede skygge fra træerne, en celle, redte derinde sit leje af mos og levede fra nu af afsides fra sine husfæller som en bodfærdig og hellig. Hele tiden tilbragte hun i bøn, og ofte slog hun sig med en svøbe, men hendes hårdeste bodsøvelse bestod i at holde sine ben rolige og stive; så snart blot en tone klang – en fugls kvidren eller bladenes raslen for vinden – så jog det gennem hendes fødder, de mente, de måtte danse.

Da disse uvilkårlige ryk ikke ville tabe sig og undertiden, før hun anede det, forledte hende til et lille hop, lod hun sine spæde fødder smede sammen med en let lænke.

Hendes slægt og venner undrede sig over denne umådelige forvandling, glædede sig over at eje en sådan helgen og vogtede hendes enebo under træerne som en øjesten. Mange kom at bede om råd og forbøn, fortrinsvis bragte man hende unge piger, der var lidt klodsede eller ubehjælpsomme på fødderne, da man havde mærket, at alle de, hun rørte ned, straks fik en let og yndefuld gang.

Således tilbragte hun tre år i sin hytte; men hen imod slutningen af det tredje år var Musa næsten blevet så tynd og gennemsigtig som en sommersky. Hun lå stadig på sit leje af mos og skuede længselsfuld mod Himlen, og hun troede gennem det blå allerede at se de saliges gyldne såler danse og svæve.

En barsk høstdag hed det sig endelig, at den hellige lå for døden. Hun havde ladet sig afføre den mørke bodsklædning og iføre en blændende hvid brudedragt. Således lå hun med foldede hænder og ventede smilende på dødsstunden. Den hele

have stod fuld af andægtige mennesker, vinden susede og blade faldt fra alle sider af træerne. Men pludselig forvandlede vindens rusk sig til musik, der syntes at spille i alle trækroner, og da folk så op, se, da var alle grene beklædt med frisk grønt, myrterne og granatæblerne blomstrede og duftede, jorden dækkedes med blomster og et rosenrødt skær lagde sig over den døendes hvide, fine skikkelse.

I dette øjeblik opgav hun sin ånd, lænken om hendes fødder sprang itu med en lys klang, himlen åbnede sig vidt rundt om, fuld af uendelig glans, og enhver kunne se derind. Da så man mange tusind skønne jomfruer og herrer i største glans danse i uoverskuelige rækker. En herlig konge fo'r på en sky, på hvis kant der sad en ekstra musik af seks små engle, en smule ned mod jorden og modtog den salige Musas skikkelse for alle de tilstedeværendes øjne, som fyldte haven. Man så også, hvorledes hun sprang ind i den åbne himmel og øjeblikkelig dansende tabte sig i de lysende, tonende rækker.

I Himlen var det netop stor festdag; men på alle festdage var det – hvad ganske vist den hellige Gregor fra Nyssa bestrider, men han fra Razianz fastholder – skik at indbyde de ni muser, som ellers sad i Helvede, og indlade dem i Himlen, for at de kunne hjælpe til. De fik godt at leve af, men måtte efter endt hverv igen tilbage til det andet sted.

Da nu danse, sange og alle ceremonier var til ende og de himmelske hærskarer satte sig til bords, blev Musa ført hen til det bord, hvor de ni muser blev opvartet. De sad næsten skræmte tæt op ad hinanden og så sig omkring med deres fyrige sorte eller dybtblå øjne. Den rappe Martha fra evangeliet sørgede i egen person for dem, hun havde bundet sit pæneste

køkkenforklæde om og havde en sirlig liden sodplet på hagen, og pånødte venligt muserne alle de gode sager. Men først da Musa, og også den hellige Cæcilie og endnu andre kunstforstandige fruer kom til og muntert hilste på de sky pierider og satte sig ved dem, tøede de op og blev tillidsfulde, og så udviklede der sig et behageligt, muntert liv i kvindekredsen. Musa sad ved siden af Terpsichore og Cæcilia mellem Polyhymnia og Euterpe, og alle sad hånd i hånd. Nu kom også de små musikdrenge og kælede for de smukke fruer for at få med af de herlige frugter, der strålede på det ambrosiske bord. Kong David selv kom og bragte et gyldent bæger, hvoraf de alle drak, så at huldsalig glæde gennemvarmede dem, og han gik velvillig rundt ved bordet, ikke uden i forbigående at tage den nydelige Erato et øjeblik under hagen. Da det gik så højt til ved musebordet, kom endog vor kære frue i al sin skønhed og godhed, satte sig en stund hos muserne og kyssede den ophøjede Urania med stjernekransen kærligt på munden, idet hun til afsked hviskede til hende, at hun ikke ville hvile, førend muserne for bestandig kunne blive i Paradis.

Således er det nu ganske vist ikke gået.

For at vise sig taknemmelige for den udviste godhed og venlighed og for at vise deres gode vilje, rådslog muserne med hinanden og indøvede i en afsides krog af underverdenen en lovsang, som de søgte at give de i Himlen brugelige, festlige koralers form. De delte sig i to halvdele på fire stemmer hver, over hvilke Urania førte en slags overstemme, og bragte således en mærkværdig vokalmusik i stand.

Da nu den næste festdag sejredes i Himlen og muserne igen gjorde tjeneste, iagttog de et for deres forehavende tilsyneladende gunstigt øjeblik, stillede sig op sammen og begyndte blideligt deres sang, som snart svulmede mægtig op. Men i disse rum klang den så mørk, ja næsten trodsig og grov og dertil så længselstung og klagende, at der først herskede en forskrækket stilhed, men så alle blev grebet af jordelængsel og hjemve og brast i almindelig gråd.

Et uendeligt suk brusede gennem Himlen; bestyrtet ilede alle de ældste og profeterne til, mens muserne i den bedste mening sang stadig højere og mere melankolsk og bragte det hele Paradis med alle kirkefædre, ældste og profeter, alle, som nogensinde havde gået og hvilet på den grønne jord, ud af fatning. Men endelig kom den allerhøjeste treenighed selv til for at skaffe orden og bringe de ivrige muser til tavshed med et langt rullende tordenskrald.

Så vendte ro og ligevægt tilbage i Himlen; men de stakkels ni søstre måtte forlade den og turde siden aldrig betræde den mere.

Om "Syv legender"

Forfatter: Gottfried Keller (1819-1880).
Org.udgave: Gottfried Keller: *Sieben Legenden*. G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1872.
Denne udgave baseret på: Gottfried Keller: *Syv Legender.* Autoriseret Oversættelse. F. H. Eibes Forlag, København 1882. Oversætteren er ikke oplyst i bogforlægget.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Lucas Cranach d. Æ. (1472-1553: *Die heilige Dorothea* (ca. 1530).

ISBN 978-87-7628-066-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-287-6 (Ølstykke 2013).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk